

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічної
роботи

_____ Ірина КОВТУН
(підпис) (ім'я, прізвище)
_____ 2020 року
М.П.

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«БЮДЖЕТНА СИСТЕМА»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування
галузі знань 07 Управління та адміністрування**

м. Хмельницький
2020

ЗМІСТ

Стор.

1.	Структура вивчення навчальної дисципліни	–	2
	1.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	– 2
	1.2.	Лекції	– 2
	1.3.	Семінарські (практичні) заняття	– 4
	1.4.	Самостійна робота студентів	– 34
	1.5.	Індивідуальні завдання	– 51
	1.6.	Підсумковий контроль	– 52
2.	Схема нарахування балів		– 54
3.	Рекомендовані джерела		– 56
4.	Інформаційні ресурси в Інтернеті		– 60

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усь го	у тому числі					усь го	у тому числі				
		л	п	лаб	ін д	с.р.		л	п	лаб	інд	с. р.
Тема 1. Сутність, призначення і роль бюджету держави	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Бюджет як основний фінансовий план держави	14	4	4	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Бюджетний устрій і побудова бюджетної системи України	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 5. Міжбюджетні відносини та система бюджетного вирівнювання	14	4	4	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 6. Система доходів бюджету	14	4	4	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 7. Система видатків бюджету	14	4	4	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 8. Видатки бюджету на економічну діяльність та науку	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 9. Видатки бюджету на соціальний захист та утримання соціальної сфери	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 10. Видатки на оборонну, правоохоронну діяльність, безпеку держави і управління	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 11. Видатки бюджету на обслуговування та погашення державного і місцевого боргу	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 12. Казначейське обслуговування бюджетних коштів	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 13. Бюджетний ризик-менеджмент	14	4	4	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Усього годин	150	36	36	-	-	78	-	-	-	-	-	-

1.2. Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин
1	2	3
1.	Тема 1. Сутність, призначення та роль бюджету держави	2
1.1.	Зміст і призначення бюджету держави	

1.2.	Бюджет як економічна категорія	
1.3.	Роль державного бюджету в соціально-економічному розвитку держави	
2.	Тема 2. Бюджет як основний фінансовий план держави	4
2.1.	Склад і структура дохідної і видаткової частин бюджету	
2.2.	Бюджетний процес та його складові	
2.3.	Поняття бюджетної класифікації	
2.4.	Бюджетне планування	
2.5.	Програмно-цільовий метод бюджетного планування	
3.	Тема 3. Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування	2
3.1.	Бюджетний дефіцит як показник стану бюджету	
3.2.	Причини виникнення та види бюджетного дефіциту	
3.3.	Поняття “фінансування бюджетного дефіциту” та його джерела	
4.	Тема 4. Бюджетний устрій і побудова бюджетної системи України	2
4.1.	Становлення та розвиток бюджетної системи України	
4.2.	Склад та структура бюджетної системи	
4.3.	Принципи побудови бюджетної системи	
4.4.	Державний бюджет України та його призначення	
4.5.	Склад і призначення місцевих бюджетів	
5.	Тема 5. Міжбюджетні відносини	4
5.1.	Зміст міжбюджетних відносин та особливості їх організації	
5.2.	Система фінансового вирівнювання: її необхідність та об’єктивні	
5.3.	критерії побудови.	
5.4.	Бюджетне регулювання: цілі та методи	
5.5.	Сутність та види бюджетних трансфертів	
6.	Тема 6. Система доходів бюджету	4
6.1.	Сутність та характеристика доходів бюджету	
6.2.	Склад і структура доходів Державного бюджету України	
6.3.	Види непрямих податків, їх роль у доходах бюджету.	
6.4.	Пряме оподаткування, його види	
6.5.	Характеристика доходів місцевих бюджетів	
7.	Тема 7. Система видатків бюджету	4
7.1.	Сутність і класифікація видатків бюджетів	
7.2.	Бюджетна класифікація видатків	
7.3.	Зміст, принципи, форми та методи бюджетного фінансування	
8.	Тема 8. Видатки бюджету на економічну діяльність та науку	2
8.1.	Сутність та характеристика видатків бюджетів на економічну діяльність	
8.2.	Особливості фінансування видатків на економічну діяльність	
8.3.	Видатки бюджету на науку	
9.	Тема 9. Видатки бюджету на соціальний захист та утримання соціальної сфери	2
9.1.	Сутність соціального захисту в умовах ринку	
9.2.	Види і склад видатків бюджету на соціальний захист населення	
9.3.	Особливості фінансування соціальної сфери	
10.	Тема 10. Видатки бюджету на оборону, правоохоронну діяльність, безпеку держави і управління	2
10.1.	Необхідність, склад, характеристика та тенденції формування видатків на оборону.	
10.2.	Особливості планування та фінансування видатків на оборону.	
10.3.	Видатки бюджету на правоохоронну діяльність, безпеку держави та	

10.4.	судову владу Склад видатків на управління, порядок їхнього планування та фінансування	
11.	Тема 11. Видатки бюджету на обслуговування та погашення державного і місцевого боргу	2
11.1. 11.2. 11.3.	Державний борг, його структура та класифікація Управління державним боргом Тенденції формування місцевого боргу	
12.	Тема 12. Казначейське обслуговування бюджетних коштів	2
12.1. 12.2. 12.3.	Державна казначейська служба: організаційна структура, завдання і функції Розпорядники бюджетних коштів, їх функції та взаємодія з органами ДКС Касове виконання державного бюджету за доходами і видатками	
13.	Тема 13. Бюджетний ризик-менеджмент	4
13.1. 13.2. 13.3.	Сутність бюджетних ризиків та їх характеристика. Технології управління бюджетними ризиками. Завдання і принципи бюджетного ризик-менеджменту.	
	Усього	36

1.3. Семінарські заняття

Семінарське заняття 1

Тема. Сутність, призначення та роль бюджету держави

Питання для усного опитування та дискусії

1. Бюджет як економічна категорія та складова фінансової системи.
2. Бюджет як основний фінансовий план та централізований фонд держави та місцевих органів влади.
3. Поняття поточного бюджету та бюджету розвитку.
4. Зведений фінансовий баланс держави, доходи та видатки держави, фінансові ресурси та фінансові показники.
5. Роль і місце бюджету у фінансово-кредитному механізмі.
6. Еволюція поглядів на суть і функції бюджету.
7. Бюджет як засіб реалізації соціально-економічної політики держави.
8. Бюджет у системі фінансового регулювання.

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі або у формі практичних задач за темою заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: фінансова система, бюджет, фінансово-кредитний механізм, бюджетна політика, державні та місцеві органи влади

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- сутність, необхідність, передумови виникнення бюджету держави;
- роль і місце бюджету у фінансово-кредитному механізмі;
- бюджетна політика держави;
- бюджет у системі фінансового регулювання.

Практичні завдання

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання й поясніть свій вибір:

Варіант 1.

1. Державний бюджет - це:

- а) провідна ланка фінансової системи;
- б) матеріальна база існування держави;
- в) вартісний інструмент розподілу національного продукту;
- г) усі відповіді вірні.

...

10. Фінансовий план, що являє собою розпис доходів та витрат, - це:

- а) бюджет за своєю суттю; в) бюджет за формою;
- б) бюджет за матеріальним змістом; г) бюджет, як суспільне явище.

Варіант 2.

1. Централізований фонд фінансових ресурсів держави - це:

- а) бюджет за своєю суттю; в) бюджет за формою;
- б) бюджет за матеріальним змістом; г) бюджет, як суспільне явище.

...

10. Характерними ознаками бюджету як загальнодержавного фонду грошових ресурсів є:

- а) маневреність; в) наявність резервних фондів;
- б) значні розміри; г) усі відповіді вірні.

Завдання 2

Визначити питому вагу основних доходів і видатків Державного бюджету України, що запланований на поточний рік. Зробити висновки, за рахунок яких доходів найбільше наповнюється Державний бюджет України у поточному році та які найбільш витратні статті.

Основні доходи Державного бюджету України на поточний рік

Показники	Загальний фонд		Спеціальний фонд		Разом	
	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %
Податкові надходження						
Податки на доходи, податки на прибуток, податки на збільшення ринкової вартості						
Рентна плата та плата за використання інших природних ресурсів						
Внутрішні податки на товари та послуги						
Податки на міжнародну торгівлю та зовнішні операції						
Місцеві податки						
Інші податки та збори						
Неподаткові надходження						
Доходи від власності та підприємницької діяльності						
Адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційної господарської діяльності						
Інші неподаткові надходження						
Власні надходження бюджетних установ						
Доходи від операцій з капіталом						

Офіційні трансферти						
Цільові фонди						
Разом доходів						

Примітка* Для заповнення таблиці використати дані затвердженого Бюджету України на поточний рік скориставшись сайтом ДКСУ.

Семінарське заняття 2

Тема. Бюджет як основний фінансовий план держави

Питання для усного опитування та дискусії

1. Сутність бюджетного планування, організація бюджетного планування. Складові бюджету.
2. Організаційні основи бюджетного процесу.
3. Стадії бюджетного процесу.
4. Фактори впливу на бюджетний процес.
5. Учасники бюджетного процесу, їх повноваження: Президент України, Верховна Рада України, Комітет Верховної Ради з питань бюджету, Рахункова палата, Кабінет Міністрів України, Міністерство фінансів, Державне казначейство, Розпорядники бюджетних коштів, Національний банк України, Державні органи місцевого рівня.
6. Етапи складання проекту Державного бюджету України.

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі або у формі практичних задач за темою заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: бюджетне планування, бюджетний процес, учасники бюджетного процесу, етапи складання проекту Державного бюджету, звіт про виконання бюджету.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- фактори впливу на бюджетний процес;
- права та обов'язки учасників бюджетного процесу;
- організація бюджетного процесу.

Практичні завдання

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання й поясніть свій вибір:

Варіант 1.

1. Збалансування бюджету в Україні відповідно до діючого законодавства можливо здійснити шляхом:

- а) збільшення доходів; в) емісії грошей;
- б) скорочення видатків г) державних позик.

...

10. Політика регулювання бюджетного дефіциту повинна:

- а) бути довгостроковою;
- б) мати споживчий характер;
- в) використовувати як зовнішні так і внутрішні джерела покриття бюджету;
- г) використовувати довгострокові цінні папери з великими відсотками за ними.

Варіант 2.

1. Організація бюджетного процесу в Україні регламентується:

- а) Бюджетним кодексом;
- б) Законом України „Про бюджетну систему України“;
- в) Регламентом Верховної Ради України;
- г) усі відповіді вірні.

...

10. Державний бюджет України затверджується на період, що має назву:

- а) бюджетного року; в) бюджетного циклу;
- б) бюджетного періоду; г) усі відповіді вірні.

Завдання 2

2.1. Визначити питому вагу основних видатків Державного бюджету України на поточний рік. Зробити висновки які є найбільш витратні статті.

Основні видатки Державного бюджету України на поточний рік

Показники	Загальний фонд		Спеціальний фонд		Разом	
	Сума, тис.грн.	Питома вага,%	Сума, тис.грн.	Питома вага,%	Сума, тис.грн.	Питома вага,%
Видатки споживання, у т.ч.:	722122446,5		33245226,9			
Оплата праці	109014840,5		2699 350,9			
Комунальні послуги та енергоносії	6 240 010,4		1 311679,3			
Видатки розвитку	44061 124,9		40 174 036,0			
Разом видатків						

2.2. Вивчити структуру і динаміку Державного бюджету України за два роки. Зробити висновки.

Показник	Попередній рік	Поточний рік	Показник динаміки
Доходи	607.966.450,8	770.966.617,6	
Видатки	681.460.758,2	841.102.834,3	
Стан бюджету			

2.3. Визначити у відсотках виконання державного бюджету по роках. Зробити висновки.

Роки	Доходи			Видатки		
	затверджено тис. грн.	виконано тис. грн.	% виконання	затверджено тис. грн.	виконано тис. грн.	% виконання
2013	351.164.635,3	341.181.430,2		419.843.834,9	402.871.834,7	
2014	377.821.587,5	357.521.600,5		441.587.118,6	421.542.110,6	
2015	516.980.130,3	510.540.130,1		581.760.845,2	581.760.845,2	

Семінарське заняття 3

Тема. Бюджет як основний фінансовий план держави

Питання для усного опитування та дискусії

1. Державний бюджет як основний фінансовий план держави:
 - правовий характер бюджету;
 - відмінності між бюджетом як економічною і правовою категоріями;
 - стан бюджету як фінансового плану;
 - взаємозв'язок бюджету з іншими фінансовими планами
2. Призначення та структура бюджетного механізму.
3. Поточний бюджет і бюджет розвитку
4. Стадії бюджетного процесу на місцевому рівні.
5. Підготовка та розгляд звіту про виконання бюджету.

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі або у формі практичних задач за темою заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: бюджетне планування, бюджетний процес, учасники бюджетного процесу, етапи складання проекту Державного бюджету, звіт про виконання бюджету.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- порядок формування бюджету як фінансового плану держави;
- стадії бюджетного процесу;
- виконання Державного бюджету та порядок складання звіту.

Практичні завдання

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання й поясніть свій вибір:

Варіант 1.

1. Чистий національний дохід це:

- а) ВВП з якого вилучено вартість засобів виробництва, зношених у процесі виготовлення продукції;
- б) результат діяльності людей щодо формування та використання централізованих грошових коштів;
- в) продукція та послуги, які вироблені резидентами країни протягом року.

...

10. Знайдіть неправильну відповідь. Принципами, що визначають організацію системи фінансових планів є:

- а) стабільність;
- б) цілісність і збалансованість;
- в) все загальність;
- г) фінансова централізація.

Варіант 2.

1. Вкажіть неправильну відповідь. Бюджетні відносини в умовах ринку мають такі характерні риси:

- а) вони служать для управління державними підприємствами,
- б) їхнім обов'язковим учасником є держава,
- в) через них реалізується велика різноманітність розподільних відносин,
- г) через них держава здійснює регулювання економіки.

...

10. Суб'єктами бюджетних відносин є:

- а) держава;
- б) держава і споживачі;
- в) підприємства і домашні господарства;
- г) держава, підприємства і громадяни.

Завдання 2

На підставі наведених у табл. 1 даних розрахуйте рівень централізації валового внутрішнього продукту в бюджеті та позабюджетних державних цільових фондах.

Таблиця 1

Вихідні дані для розв'язання задачі

Показники	Значення показників, млн грн
-----------	------------------------------

Випуск – усього за видами економічної діяльності	1 955,6
Податки на продукти	120,0
Субсидії на продукти	3,1
Проміжне споживання	1 159,2
Доходи зведеного бюджету України	273,0
Доходи Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності	7,8
Доходи Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності	7,8
Доходи Фонду соціального страхування на випадок безробіття	5,8
Доходи Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві	3,1

Методичні рекомендації

За даними наведеної задачі пропонується розрахувати два показники:

1) рівень централізації валового внутрішнього продукту в бюджеті – визначається як відношення доходів зведеного бюджету до величини валового внутрішнього продукту, вимірюється у відсотках;

2) рівень централізації валового внутрішнього продукту в бюджеті та позабюджетних державних цільових фондах – визначається як відношення суми доходів зведеного бюджету та позабюджетних цільових фондів (Пенсійного фонду, Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності, Фонду соціального страхування на випадок безробіття та Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві) до величини валового внутрішнього продукту, вимірюється у відсотках.

Валовий внутрішній продукт визначається як різниця між випуском у ринкових цінах та проміжним споживанням у цінах покупців або як сума валових доданих вартостей видів економічної діяльності і податків на продукти, за винятком субсидій на продукти. За результатами проведених розрахунків можна визначити належність країни до відповідної моделі фінансових відносин: американської (рівень централізації ВВП 25 – 30 %), скандинавської (рівень централізації ВВП до 60 %) чи західноєвропейської (рівень централізації ВВП 35 – 45 %)

Семінарське заняття 4

Тема. Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування

Питання для усного опитування та дискусії

1. Стан бюджету, рівновага доходів та видатків, профіцит та дефіцит.
2. Економічна суть, теоретичні основи та причини виникнення бюджетного дефіциту.
3. Види бюджетного дефіциту, шляхи подолання та джерела фінансування.
4. Динаміка дефіциту в Україні та міжнародна практика.

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі або у формі практичних задач за темою заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: профіцит, дефіцит, доходи, видатки, джерела фінансування.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- порядок визначення бюджетного дефіциту та профіциту;
- шляхи подолання бюджетного дефіциту;
- джерела фінансування бюджетного дефіциту.

Практичні завдання

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання й поясніть свій вибір:

Варіант 1.

1. Концепції збалансування бюджету передбачають такі підходи:

- а) щорічний баланс між доходами та видатками;
- б) баланс бюджету за фазами економічних циклів;
- в) увага зосереджується не на збалансуванні бюджету, а на збалансуванні економіки;
- г) відповіді а), б) і в).

...

10. За формою прояву дефіцит бюджету групується на:

- а) відкритий та прихований;
- б) свідомий та вимушений;
- в) пасивний та активний;
- г) стійкий та тимчасовий.

Варіант 2.

1. За період існування дефіцит бюджету групується на:

- а) відкритий та прихований;
- б) свідомий та вимушений;
- в) пасивний та активний;
- г) стійкий та тимчасовий.

...

10. За причинами виникнення дефіцит бюджету групується на:

- а) відкритий та прихований;
- б) свідомий та вимушений;
- в) пасивний та активний;
- г) стійкий та тимчасовий.

Завдання 2

На підставі даних про фінансування згідно Звіту про виконання Державного бюджету України відповідно до класифікації за типом боргового зобов'язання, наведених у табл. 1:

- 1) визначити обсяг фінансування;
- 2) проаналізувати обсяг фінансування (покриття) бюджетного дефіциту за досліджувані роки та запропонувати шляхи його подолання;
- 3) результати оформити у вигляді таблиці 1.

Таблиця 1

Аналіз виконання фінансування бюджету за типом боргового зобов'язання за 2018-2019 роки

Код	Показник					Відхилення (+,-)		Виконання плану, %
		2018р.		2019р.		млн. грн.	%	
		млн. грн.	%	млн. грн.	%			
	Загальне фінансування							
400000	Фінансування за борговими операціями							
401000	Запозичення							
401100	Внутрішні запозичення							
401200	Зовнішні запозичення							
402000	Погашення							
402100	Внутрішні зобов'язання							
402200	Зовнішні зобов'язання							
403000	Коригування							
500000	Надходження від							

	<i>приватизації державного майна</i>							
600000	Фінансування за активними операціями							
601000	Зміни обсягів депозитів і цінних паперів, що використовуються для управління ліквідністю							
602000	Зміни обсягів бюджетних коштів							
603000	Фінансування за рахунок коштів єдиного казначейського рахунку							

Семінарське заняття 5

Тема. Бюджетний устрій і побудова бюджетної системи України

Питання для усного опитування та дискусії

1. Бюджетна система, її структура та принципи організації.
2. Розмежування доходів між бюджетами.
3. Розмежування видатків між бюджетами.
4. Види міжбюджетних трансфертів та порядок їх надання.
5. Суть та значення бюджетної класифікації.
6. Класифікація фінансування бюджету, класифікація боргу.
7. Розвиток міжбюджетних відносин, державний та місцеві бюджети.
8. Зведений бюджет та його види.
9. Бюджетне право в Україні.

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі або у формі практичних задач за темою заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: доходи бюджету, видатки бюджету, бюджетна класифікація, державний бюджет, місцеві бюджети, бюджетне право, міжбюджетні трансферти.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- класифікація доходів бюджету;
- класифікація видатків бюджету;

- Бюджетний кодекс України, інші нормативні акти.

Практичні завдання

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання й поясніть свій вибір:

Варіант 1.

1. Бюджетний устрій являє собою:

- а) принципи побудови бюджетної системи;
- б) організацію і принципи побудови бюджетної системи;

в) організацію і принципи побудови бюджетної системи, її структуру та взаємозв'язок між окремими її ланками;

г) структуру бюджетної системи та взаємозв'язок між окремими її ланками.

...

10. Структура бюджетної системи України визначається:

а) сукупністю державних фінансових інститутів;

б) системою органів влади в Україні;

в) адміністративно-територіальним устроєм і побудовою системи органів влади України;

г) всі відповіді вірні.

Варіант 2.

1. В унітарних державах бюджетна система включає:

а) федеральний бюджет;

б) бюджети земель;

в) бюджети членів федерації;

г) місцеві бюджети.

...

10. У федеральних державах бюджетна система включає:

а) державний бюджет;

б) федеральний бюджет;

в) зведений бюджет;

г) обласні бюджети.

Завдання 2

2.1. Визначити питому вагу основних доходів Зведеного бюджету України, що заплановані на 2020 рік, в розрізі Державного та місцевих бюджетів. Зробити висновки, за рахунок яких доходів найбільше наповнюються бюджети України.

Таблиця 1

Аналіз структури доходів Зведеного бюджету України на 2020 рік

Показники	Державний бюджет (ДБ)			Місцеві бюджети (МБ)			Зведений бюджет (ЗБ)	
	Сума, млн. грн.	Питома вага, %		Сума, млн. грн.	Питома вага, %		Сума, млн. грн.	Питома вага, %
		в ДБ	в ЗБ		в МБ	в ЗБ		
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>
Податкові надходження								
Неподаткові надходження								
Доходи від операцій з капіталом								
Від урядів зарубіжних країн та міжнародних організацій								
Цільові фонди								
Всього доходів без офіційних трансфертів								
Офіційні трансферти								
Всього доходів								

2.2 За даними таблиці 2 ознайомтеся зі структурою доходів бюджету м. Хмельницького за 2019-2020 роки і сформулювати висновки щодо одержаних результатів.

Таблиця 2

Аналіз структури доходів бюджету м. Хмельницького у 2019-2020 рр.

№ з/п	Показники	2019 рік		2020 рік		Відхилення		Динаміка, %
		тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	
1	Податкові надходження							
2	Неподаткові надходження							
	в т.ч. Власні надходження бюджетних установ							
3	Доходи від операцій з капіталом							
4	Цільові фонди							
5	Міжбюджетні трансферти							
	Всього доходів							

При формуванні висновків за результатами проведених розрахунків, варто звернути увагу на наступне:

1. Загальний обсяг доходів бюджету міста Хмельницького та його зміна порівняно з попереднім роком.
2. Аналіз структури доходів бюджету (питома вага) та її зміна порівняно з попереднім роком.
3. Зміна складових доходів бюджету в абсолютному вираженні та у відсотках (темпи приросту, динаміка).

Семінарське заняття 6

Тема. Міжбюджетні відносини та система бюджетного вирівнювання

Питання для усного опитування та дискусії

1. Теорія бюджетної (фіскальної) децентралізації.
2. Розмежування видатків за видами бюджетів.
3. Закріплення джерел доходів за видами бюджетів.
4. Основні засади формування доходів місцевих бюджетів, їх поділ на ті, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів і ті, що не враховуються.
5. Порядок формування міжбюджетних трансфертів.

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі або у формі практичних задач за темою заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: розподіл видатків між бюджетами, розмежування доходів, міжбюджетні трансферти

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- передача права на здійснення видатків, критерії розмежування видатків між різними видами бюджетів;
- розподіл видатків на ті, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів та ті, що не враховуються;
- формульний розрахунок міжбюджетних трансфертів.

Практичні завдання

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання й поясніть свій вибір:

Варіант 1.

1. *Внутрішні джерела фінансування — це:*

а) запозичення за рахунок емісії державних цінних паперів, надходження від органів грошово-кредитного регулювання і банківських установ, від Держкоммайна та інші внутрішні джерела;

б) довгострокові та короткострокові зобов'язання, зовнішні запозичення;

- в) кредити населення, депозити населення на рахунках вітчизняних банків.
- г) всі відповіді правильні.

...

10. Зовнішні джерела фінансування — це:

- а) позики, отримані від МВФ та урядів іноземних держав;
- б) позики, отримані від міжнародних організацій економічного розвитку, надходження від органів управління іноземних держав, позики, отримані від іноземних комерційних банків, та інші джерела, не віднесені до цих категорій;
- в) позики від групи банків, що входять до складу Світового банку.
- г) всі відповіді правильні.

Варіант 2.

1. Борг поділяється на (знайдіть невірне тлумачення):

- а) внутрішній;
- б) зовнішній;
- в) короткостроковий.
- г) всі відповіді правильні.

...

10. Складовими частинами спеціального фонду бюджету є (знайдіть помилкове твердження):

- а) доходи бюджету (включаючи власні надходження бюджетних установ), які мають цільове спрямування;
- б) видатки бюджету, що здійснюються за рахунок конкретно визначених надходжень;
- в) кредитування бюджету (повернення кредитів до бюджету з визначенням цільового спрямування та надання кредитів з бюджету, що здійснюється за рахунок конкретно визначених надходжень);
- г) фінансування загального фонду бюджету.

Завдання 2

2.1. Розрахуйте розмір базової (реверсної) дотації для бюджету Хмельницької області за даними, що подані в таблиці 1.

№ з/п	Показник	Одиниця виміру	Обсяг
1	Надходження податку на доходи фізичних осіб в Хмельницькій області (100%) за 2019 рік	тис. грн.	1 774 894,7
2	Надходження податку на прибуток в Хмельницькій області (100%) за 2019 рік	тис. грн.	290 504
3	Чисельність населення Хмельницької області на кінець 2019 року	особи	1 303 776
4	Надходження податку на доходи фізичних осіб в Україні за 2019 рік	тис. грн.	45 061 993,4
5	Надходження податку на прибуток в Україні за 2019 рік	тис. грн.	34 776 326,2
6	Чисельність населення України на кінець 2019 року	особи	42 928 009

2.2. Розрахуйте розмір базової (реверсної) дотації для бюджету м. Хмельницького за даними, що подані в таблиці 2.

№ з/п	Показник	Одиниця виміру	Обсяг
1	Надходження податку на доходи фізичних осіб до м. Хмельницького (100%) за 2019 рік	тис. грн.	555 367,3
2	Чисельність населення м. Хмельницького на кінець 2019 року	особи	262 154
3	Надходження податку на доходи фізичних осіб в Україні за 2019 рік	тис. грн.	45 061 993,4

4	Чисельність населення України на кінець 2019 року	особи	42 928 009
---	---	-------	------------

Методичні рекомендації

Горизонтальне вирівнювання податкоспроможності обласних бюджетів здійснюється окремо за надходженнями податку на прибуток підприємств та податку на доходи фізичних осіб з урахуванням таких параметрів:

- 1) кількість населення;
- 2) надходження податку на прибуток підприємств за останній звітний бюджетний період;
- 3) надходження податку на доходи фізичних осіб за останній звітний бюджетний період;
- 4) індекси податкоспроможності відповідного обласного бюджету, що визначаються окремо за надходженнями податку на прибуток підприємств та податку на доходи фізичних осіб.

Обсяг зарахування податку на доходи фізичних осіб до обласного бюджету згідно Бюджетного кодексу України складає 15%, податку на прибуток – 10% від сукупних надходжень.

Індекс податкоспроможності відповідного обласного бюджету є коефіцієнтом, що визначає рівень податкоспроможності такого бюджету порівняно з аналогічним середнім показником по всіх обласних бюджетах України у розрахунку на одну людину.

При здійсненні вирівнювання враховується значення індексу податкоспроможності відповідного обласного бюджету.

Якщо значення індексу:

- в межах 0,9-1,1 – вирівнювання не здійснюється;
- менше 0,9 – надається базова дотація відповідному обласному бюджету в обсязі 80 відсотків суми, необхідної для досягнення значення такого індексу забезпеченості відповідного бюджету 0,9;
- більше 1,1 – передається реверсна дотація з відповідного обласного бюджету в обсязі 50 відсотків суми, що перевищує значення такого індексу 1,1.

Семінарське заняття 7

Тема. Міжбюджетні відносини та система бюджетного вирівнювання

Питання для усного опитування та дискусії

1. Охарактеризуйте систему міжбюджетних відносин, що сформувалася в Україні.
2. Види міжбюджетних трансфертів.
3. Міжбюджетні трансферти, які надаються з Державного бюджету України.
4. Характерні ознаки міжбюджетні відносини.
5. Суть і призначення дотації вирівнювання.
6. Учасники бюджетного процесу.
7. Стадії бюджетного процесу на загальнодержавному рівні.
8. Стадії бюджетного процесу на місцевому рівні.

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі або у формі практичних задач за темою заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: розподіл видатків між бюджетами, розмежування доходів, міжбюджетні трансферти

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- система міжбюджетних відносин;
- суть і призначення дотації вирівнювання;
- вирівнювання бюджетної забезпеченості місцевих бюджетів.

Практичні завдання

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання й поясніть свій вибір:

Варіант 1

1. Бюджетна ініціатива – це:

- а) послідовність заходів і дій зі складання і розгляду проекту бюджету, визначена Законом —Про бюджетну систему України;
б) організація і порядок складання, розгляду, затвердження й виконання бюджету;
в) право членів законодавчого органу вносити зміни у представлений Урядом проект бюджету;
г) всі попередні відповіді невірні

...

10. В Україні система касового виконання бюджету є:

- а) банківською; б) казначейською; в) змішаною

Варіант 2

1. Найбільш дотаційними областями України є:

- а) Тернопільська, Волинська, Рівненська;
б) Закарпатська, Тернопільська, Волинська;
в) Львівська, Чернігівська, Чернівецька;
г) Закарпатська, Тернопільська, Чернівецька.

...

10. Назвіть неіснуючу(і) форму міжбюджетних трансфертів:

- а) субвенції; б) дотації; в) гранти; г) взаємні розрахунки; д) субсидії.

Завдання 2

На підставі Бюджетного кодексу України з використанням наведеної форми (табл. 1) опишіть зміст кожної зі стадій бюджетного процесу на місцевому рівні.

Таблиця 1

Стадії бюджетного процесу на місцевому рівні

Складові стадії	Стаття і пункт Кодексу	Виконавці	Контрольні терміни

Семінарське заняття 8

Тема. Система доходів бюджету.

Питання для усного опитування та дискусії

1. Методи і джерела формування доходів бюджету.
2. Організація мобілізації доходів бюджету.
3. Податкові та неподаткові надходження.
4. Доходи від операцій з капіталом.
5. Трансферти.

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі або у формі практичних задач за темою заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: доходи бюджету, податки, податкова система, класифікація доходів

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- склад і структура доходів бюджету;
- склад та структура доходів місцевих бюджетів;
- механізм формування доходної бази бюджетів.

Практичні завдання

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання й поясніть свій вибір:

Варіант 1.

1. Документ, яким встановлено основні засади виконання бюджетів за доходами:

- а) Бюджетний Кодекс України;
- б) наказ Міністерства фінансів;
- в) рішення органів місцевого самоврядування.

...

10. Доходи державного бюджету - це:

- а) податкові, неподаткові та інші надходження на безповоротній основі, управління яких передбачено законодавством України;
- б) кошти, що спрямовуються на здійснення програм та заходів, передбачених відповідним бюджетом, за винятком коштів на погашення основної суми боргу та повернення надміру сплачених до бюджету сум;
- в) кошти, які безоплатно і безповоротно передаються з одного бюджету до іншого.

Варіант 2.

1. Органи Державної податкової служби подають списки платників до ДКСУ:

- а) 1 січня кожного року;
- б) 1 грудня кожного року;
- в) 31 грудня кожного року.

...

10. Платежі за надходженнями до загального фонду державного бюджету зараховуються на рахунок:

- а) 3111;
- б) 3121;
- в) 3131.

Завдання 2

2.1. На підставі даних таблиці № 1 визначте вид надходження, групу доходів та фонд Державного бюджету відповідно до Закону України "Про Державний бюджет України на поточний рік".

Таблиця 1

Код класифікації доходу	Вид надходження	Група доходів	Назва доходу	Сума за день, грн	Сума на початок року, грн
11010100				15245,00	25821,00
11010200				8121,00	25400,00
11020100				12458,00	35879,00
11020900				2454,00	6608,00
12020100				8569,00	24325,00
12030000				5461,00	8235,00
13050100				7891,00	7891,00
13050300				5648,00	12345,00
14010100				2581,00	3110,00
14020100				4501,00	9587,00
15010100				8945,00	25897,00
16010100				5422,00	16010,00
18050300				1457,00	2564,00
18050400				2451,00	32586,00

2.2. Провести розподіл платежів між Державним та місцевими бюджетами.

(код та найменування органу Казначейства)	

ВІДОМІСТЬ
розподілу платежів до бюджетів
за _____
(число, місяць, рік)

Дата виписки _____

(грн., коп.)

Код класифікації доходів бюджету	Надходження				Відрахування					
	за день		з початку року		до державного бюджету			до місцевого бюджету		
	загальна сума надходжень	сума до розподілу (за вирахуванням повернь)	загальна сума надходжень	сума до розподілу (за вирахуванням повернь)	відсоток	за день	з початку року	відсоток	за день	з початку року
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
11010100	15245,00	15245,00	25821,00	25821,00	40	6098,00	10328,4	60	9147,00	15492,6
Усього за видом										
Усього за видом										
Усього										

Семінарське заняття 9

Тема. Система доходів бюджету

Питання для усного опитування та дискусії

1. Соціально-економічна сутність податків та їх роль у формуванні доходів бюджету.
2. Податкова політика держави.
3. Податкові надходження та їх характеристика.

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі або у формі практичних задач за темою заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: доходи бюджету, податки, податкова система, класифікація доходів

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- система оподаткування в Україні;
- місцеві податки і збори;
- механізм формування доходної бази бюджетів в частині податкових надходжень.

Практичні завдання

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання й поясність свій вибір:

Варіант 1.

1. Доходи поділяють на доходи загального фонду і доходи спеціального фонду за такою класифікаційною ознакою:

- а) за методами залучення;
- б) за напрямом зарахування;
- в) за частотою появи у бюджеті;
- г) за рівнем централізації.

...

10. Надходження від державних послуг до бюджету класифікуються:

- а) зовнішні і внутрішні;

- б) податкові і позичкові;
- в) адміністративні збори (державне мито, плата за реєстрацію тощо) і компенсаційні доходи; г) постійні і разові.

Варіант 2.

1. Джерелами формування доходів виступають:

- а) фінансові ресурси; державні доходи; доходи бюджетів;
- б) створений ВВП; національне багатство;
- в) плата, відрахування, податки, позики;
- г) правильно а та б.

...

10. Державні доходи за порядком їх формування поділяються на:

- а) загальнодержавні та місцеві;
- б) централізовані та децентралізовані;
- в) закріплені та власні;
- г) податкові та неподаткові.

Завдання 2

Ознайомтеся з додатком 1 до Закону України про Державний бюджет на поточний рік. Проаналізуйте склад і структуру доходів Державного бюджету в цілому та у розрізі за загальним і спеціальним фондами (за податковими надходженнями).

Таблиця 1

Основні доходи Державного бюджету України на поточний рік

Показники	Загальний фонд		Спеціальний фонд		Разом	
	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %
Податкові надходження						
...						
Разом						

Семінарське заняття 10

Тема. Система видатків бюджету

Питання для усного опитування та дискусії

1. Склад і структура видатків бюджетів.
2. Бюджетне фінансування видатків.
3. Принципи, форми та методи бюджетного фінансування.
4. Порядок фінансування бюджетних установ та організацій.
5. Методи бюджетного фінансування.

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі або у формі практичних задач за темою заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: видатки бюджету, витрати бюджету, бюджетні зобов'язання, фінансування бюджетних установ.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- роль видатків бюджету у фінансовому забезпеченні потреб соціально-економічного розвитку;
- видатки бюджету, витрати бюджету;
- бюджетне фінансування, форми бюджетного фінансування: кошторисне фінансування, державне фінансування інвестицій, позички з державного бюджету, державні дотації.

Практичні завдання

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання й поясніть свій вибір:

Варіант 1.

1. Видатки державного бюджету діляться на:

- а) видатки загального фонду;
- б) видатки розподільчого фонду;
- в) видатки регіонального фонду.

...

10. У складі видатків бюджету виділяються:

- а) спеціальні видатки;
- б) видатки споживання;
- в) захищені видатки.

Варіант 2.

1. До видатків, що здійснюються за рахунок Державного бюджету України відносяться:

- а) міжнародна діяльність;
- б) проведення виборів та референдумів;
- в) обидві відповіді вірні.

...

10. Функціями ДКСУ по виконанню державного бюджету за видатками є:

- а) відкриття реєстраційних та спеціальних реєстраційних рахунків розпорядникам бюджетних коштів;
- б) оплата витрат розпорядників та одержувачів бюджетних коштів;
- в) обидві відповіді вірні.

Завдання 2

За даними таблиці 1. ознайомтеся зі структурою видатків бюджету м. Хмельницького за головними розпорядниками бюджетних коштів на 2019-2020 роки і сформулювати висновки щодо одержаних результатів.

Таблиця 1

План видатків бюджету м. Хмельницького на 2019-2020 роки

№ з/п	Показники	2019 рік		2020 рік		Відхилення		Динаміка, %
		млн. грн.	%	млн. грн.	%	млн. грн.	%	
1.	Всього видатків							
2.	Виконавчий комітет Хмельницької міської ради Хмельницької області							
3.	Управління освіти Хмельницької міської ради							
4.	Управління молоді та спорту Хмельницької міської ради							
5.	Управління охорони здоров'я Хмельницької міської ради							
6.	Управління праці та соціального захисту населення Хмельницької міської ради							

7.	Управління культури і туризму Хмельницької міської ради							
8.	Управління житлово- комунального господарства Хмельницької міської ради							
9.	Управління капітального будівництва департаменту архітектури, містобудування та земельних ресурсів Хмельницької міської ради							
10.	Управління архітектури та містобудування департаменту архітектури, містобудування та земельних ресурсів							
11.	Управління земельних ресурсів та земельної реформи департаменту архітектури, містобудування та земельних ресурсів Хмельницької міської ради							
12.	Управління з питань екології та контролю за благоустроєм міста							
13.	Управління економіки							
14.	Фінансове управління Хмельницької міської ради							

Методичні рекомендації:

При формуванні висновків за результатами проведених розрахунків, варто звернути увагу на наступне:

1. Загальний обсяг видатків бюджету міста Хмельницького та їх зміна порівняно з попереднім роком.
2. Аналіз структури видатків бюджету (питома вага) та її зміна порівняно з попереднім роком.
3. Зміна складових видатків бюджету в абсолютному вираженні та у відсотках (темперипроросту, динаміка).

Семінарське заняття 11

Тема. Система видатків бюджету

Питання для усного опитування та дискусії

1. Кошторис як основний фінансовий план бюджетної установи
2. Види кошторисів, їхня структура, порядок складання і затвердження
3. Бюджетне нормування в Україні.
4. Види норм видатків та нормативів, їхня характеристика

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі або у формі практичних задач за темою заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: видатки бюджету, витрати бюджету, бюджетні зобов'язання, фінансування бюджетних установ.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- роль кошторису як основного фінансового плану бюджетної установи;
- бюджетне нормування;

– власне фінансування бюджетної установи.

Практичні завдання

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання й поясніть свій вибір:

Варіант 1.

1. *Обсяг бюджетних асигнувань на утримання бюджетної установи відображається:*

- а) у спеціальному фонді кошторису;
- б) у бюджетному розписі;
- в) у загальному фонді кошторису;
- г) у штатному розписі бюджетної установи.

...

10. *Обсяг власних коштів бюджетної установи відображається:*

- а) у спеціальному фонді кошторису;
- б) у бюджетному розписі;
- в) у загальному фонді кошторису;
- г) у штатному розписі бюджетної установи.

Варіант 2.

1. Видатки загального фонду бюджетної установи розподіляються за кодами бюджетної класифікації:

- а) функціональної; б) програмної; в) відомчої; г) економічної.

...

10. *Звіти про проведені таємні видатки розглядаються на закритому пленарному засіданні:*

- а) Верховною Радою України;
- б) Кабінетом Міністрів України;
- в) Міністерством фінансів України;
- г) Рахунковою Палатою.

Завдання 2

2.1 На основі опрацювання Наказу Міністерства фінансів України «Про бюджетну класифікацію» від 14.01.2011 №11 визначити коди за економічною класифікацією:

Таблиця 1

Економічна класифікація видатків бюджету

Найменування	Код
Поточні видатки	
Виплата процентів (доходу) за зобов'язаннями	
Субсидії і поточні трансферти	
Видатки на товари і послуги	
Капітальні видатки	
Придбання основного капіталу	
Створення державних запасів і резервів	
Придбання землі і нематеріальних активів	
Капітальні трансферти	
Нерозподілені видатки	

2.2. За даними таблиці 2 ознайомтеся зі структурою видатків Державного бюджету за відомчою класифікацією і сформулювати висновки щодо одержаних результатів

Таблиця 2

Видатки Державного бюджету України за відомчою класифікацією видатків на 20 рік

Код відомчої класифікації	Головні розпорядники бюджетних коштів	млрд.грн.	%
230	Міністерство охорони здоров'я		

	України		
	...		
	Разом		100

Семінарське заняття 12

Тема. Видатки бюджету на економічну діяльність та науку

Питання для усного опитування та дискусії

1. Склад видатків бюджету на економічну діяльність.
2. Бюджетні інвестиції та їх види.
3. Операційні витрати, їх склад і призначення.
4. Бюджетні кредити підприємствам.
5. Державні дотації.
6. Підтримка малого бізнесу.
7. Видатки бюджету на науку. Напрями наукових досліджень.

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі або у формі практичних задач за темою заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: видатки бюджету на економічну діяльність, фінансування науки, державні дотації, малий бізнес, операційні витрати.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- форми фінансування видатків на економічну діяльність;
- шляхи фінансового оздоровлення економіки;
- способи здійснення бюджетного фінансування.

Практичні завдання

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання й поясніть свій вибір:

Варіант 1.

1. Видатки Державного бюджету діляться на:

- а) видатки загального фонду;
- б) видатки розподільчого фонду;
- в) видатки регіонального фонду.

...

10. У складі видатків бюджету виділяються:

- а) спеціальні видатки;
- б) видатки споживання;
- в) захищені видатки.

Варіант 2.

1. До видатків, що здійснюються за рахунок Державного бюджету України відносяться:

- а) міжнародна діяльність;
- б) проведення виборів та референдумів;
- в) обидві відповіді вірні.

...

10. Функціями ДКСУ по виконанню Державного бюджету за видатками є:

- а) відкриття реєстраційних та спеціальних реєстраційних рахунків розпорядникам бюджетних коштів;
- б) оплата витрат розпорядників та одержувачів бюджетних коштів;
- в) обидві відповіді вірні.

Завдання 2

Видатки бюджетів на економічну діяльність держави та науку подайте за допомогою кількох “Інтелект-карт” з урахуванням бюджетного законодавства

Семінарське заняття 13

Тема. Видатки бюджету на соціальний захист та утримання соціальної сфери

Питання для усного опитування та дискусії

1. Зміст соціальних гарантій і соціального захисту населення.
2. Джерела фінансування соціальних гарантій та соціального захисту населення.
3. Система пенсійного забезпечення в Україні та її розвиток.
4. Соціальне страхування в Україні.
5. Видатки бюджету на освіту.
6. Видатки бюджету на охорону здоров'я.

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі або у формі практичних задач за темою заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: соціальний захист, соціальні гарантії, пенсійне забезпечення, соціальне страхування.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- форми та види соціального захисту населення;
- соціальний захист окремих категорій населення, характеристика його видів та порядок нарахування компенсацій, допомоги, субсидій та інших виплат;
- фінансування закладів культури, закладів фізичної культури і спорту.

Практичні завдання

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання й поясніть свій вибір:

Варіант 1.

1. До розпорядників бюджетних коштів третього рівня відносяться:

- а) Конституційний Суд України;
- б) управління освіти;
- в) госпрозрахункові підприємства.

...

10. Розпис Державного бюджету на відповідний рік включає:

- а) розпис доходів державного бюджету;
- б) розпис доходів місцевих бюджетів;
- в) розпис доходів бюджету АРК.

Варіант 2.

1. З метою забезпечення контролю за цільовим спрямуванням бюджетних коштів органи ДКСУ в частині виконання державного бюджету за видатками здійснюють:

- а) попередній контроль;
- б) поточний контроль;
- в) обидві відповіді вірні.

...

10. Термін, протягом якого ДКСУ узагальнює одержані від головних розпорядників дані та формує за територіями у розрізі розпорядників нижчого рівня та одержувачів бюджетних:

- а) за 5 днів;
- б) за 10 днів;
- в) за 15 днів.

Завдання 2

На підставі даних про видатки Державного бюджету України за функціональною класифікацією за 2019-2020 рр.:

1) розрахувати відносні показники, які дають можливість визначити частку кожної статті видатків бюджету в загальній сумі видатків, вказати коди бюджетної класифікації видатків. Результати оформити у вигляді таблиці 1;

2) зробити висновки про структурні зрушення у складі видатків бюджету за останні два роки в абсолютних та відносних величинах.

Таблиця 1

Видатки Державного бюджету України за функціональною ознакою за 2019-2020 рр., млрд. грн.

Код бюджетної класифікації	Показник	Видатки				Відхилення	
		2019		2020		по сумі	по питомі вазі
		Сума, млрд. грн.	Питома вага, %	Сума, млрд. грн.	Питома вага, %		
	Соціальний захист та соціальне забезпечення						
	Оборона						
	Освіта						
	Охорона здоров'я						
	Громадський порядок, безпека та судова влада						
	Економічна діяльність						
	Охорона навколишнього природного середовища						
	Духовний та фізичний розвиток						
	Житлово-комунальне господарство						
	Загальнодержавні функції						
	Усього видатків						

Методичні рекомендації:

При написанні висновків слід висвітлити наступні питання:

- Загальний обсяг видатків Державного бюджету.
- Зміна видатків впродовж досліджуваного періоду та за рахунок яких складових вона відбулася.
- Аналіз структури видатків (найбільш суттєві за обсягом статті) та змін, що з ними відбулись.
- Також потрібно вказати коди бюджетної класифікації за статтями видатків.

Семінарське заняття 14

Тема. Видатки на оборону, правоохоронну діяльність, безпеку держави і управління
Питання для усного опитування та дискусії

1. Необхідність, склад і характеристика видатків на оборону, особливості планування та фінансування.
2. Аналіз динаміки видатків на оборону.
3. Склад видатків на управління, порядок їхнього планування та фінансування.

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі або у формі практичних задач за темою заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: видатки на оборону, безпека держави, система органів влади, система управління.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- система органів влади та управління в Україні;
- складання кошторисів органів державної влади та управління;
- шляхи удосконалення системи управління.

Практичні завдання

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання й поясніть свій вибір:

Варіант 1.

1. Який орган здійснює контроль за дотриманням фінансового законодавства:

- а) Міністерство фінансів України;
- б) Рахункова палата України;
- в) Державна контрольно-ревізійна служба України;
- г) Державна податкова служба України?

...

10. Який орган здійснює контроль за дотриманням бюджетного законодавства:

- а) Міністерство фінансів України;
- б) Рахункова палата України;
- в) Державна контрольно-ревізійна служба України;
- г) Державна податкова служба України?

Варіант 2.

1. Бюджетні асигнування можуть бути призупинені:

- а) Міністерством фінансів;
- б) Державним казначейством;
- в) Контрольно-ревізійною службою;
- г) головним розпорядником.

...

10. Хто очолює фінансове управління Міністерства фінансів України:

- а) голова;
- б) керівник;
- в) завідувач;
- г) директор?

Завдання 2

Видатки бюджетів на управління, оборону та реалізацію інших функцій держави подайте за допомогою кількох “Інтелект-карт” з урахуванням бюджетного законодавства.

Зокрема: 1. Видатки бюджету на управління:

- а) поняття та терміни;
 - б) основи здійснення видатків, у тому числі:
 - нормативне регулювання видатків;
 - склад і структура видатків за функціональною та іншими класифікаціями;
 - принципи здійснення видатків;
 - функціональні повноваження щодо здійснення видатків;
 - в) планування видатків, у тому числі:
 - норми видатків;
 - оперативно-мережеві показники здійснення видатків;
 - г) механізм здійснення видатків (за напрямками видатків і рівнем бюджету), у тому числі:
 - бюджетних коштів та їхні завдання щодо здійснення видатків;
 - ресурси, якими забезпечується здійснення видатків тощо.
2. Видатки бюджету на оборону (аналогічно до першого пункту).
3. Видатки бюджету на судові органи і прокуратуру (аналогічно до першого пункту).
4. Видатки бюджету на Верховну Раду України (аналогічно до першого пункту).

5. Видатки бюджету на фінансові та фіскальні органи (аналогічно до першого пункту). Результатом розроблення кількох “Інтелект-карт” з видатків бюджетів на управління, оборону та реалізацію інших функцій держави є візуальна структуризація знань.

Семінарське заняття 15

Тема. Видатки бюджету на обслуговування та погашення державного і місцевого боргу

Питання для усного опитування та дискусії

1. Державний борг та його структура.
2. Засади управління державним боргом.
3. Специфіка управління гарантованим державним боргом.
4. Граничний обсяг державного (місцевого) боргу.
5. Граничний обсяг надання державних (місцевих) гарантій.
6. Економічні та соціальні наслідки державного боргу.
7. Державні облігації України.
8. Казначейські зобов'язання України.

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі або у формі практичних задач за темою заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: державний борг, державні гарантії, боргові цінні папери, казначейські зобов'язання.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- управління державним боргом;
- видатки бюджету на обслуговування державного боргу;
- державні боргові цінні папери.

Практичні завдання

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання й поясніть свій вибір:

Варіант 1.

1. Державні цінні папери, емітентом яких виступає МФУ, а уповноваженим з випуску, обслуговування і погашення НБУ – це:

- а) Акції державного підприємства
- б) Векселі
- в) Облігації внутрішньої державної позики
- г) Ваучер

...

10. Держава бере на себе відповідальність за погашення позик або виконання інших зобов'язань, взятих на себе фізичними чи юридичними особами, якщо вона виступає:

- а) Кредитором
- б) Позичальником
- в) Продавцем
- г) Гарантом

Варіант 2.

1. Державний борг за структурою поділяється на:

- а) Поточний та основний
- б) Внутрішній та зовнішній
- в) Номінальний, реальний
- г) Поточний та капітальний

...

10. Метою управління державним боргом є:

- а) Отримання негативного валютного сальдо
- б) Одержання ефекту від фінансування за рахунок запозичених коштів
- в) Сприяння макроекономічним труднощам
- г) Підтримання платіжного балансу

Завдання 2

2.1. На підставі даних про державний та гарантований державою борг за 2017-2019 рр. заповнити таблицю 1, зробити відповідні висновки:

Таблиця 1

Динаміка Державного боргу України за 2017-2019 рр.

Показники	одиниці виміру	31.12.2017 р.		31.12.2018 р.		31.12.2019 р.		Абсолютне відхилення,	
		сума	питома вага, %	сума	питома вага, %	сума	питома вага, %	2017 р. від 2018 р.	2018 р. від 2019 р.
Державний борг, усього, в т.ч.:	Млрд. грн.								
	млрд. дол. США								
- внутрішній державний борг	Млрд. грн.								
	млрд. дол. США								
- зовнішній державний борг	Млрд. грн.								
	млрд. дол. США								

2.2. На підставі даних про державний та гарантований державою борг за 2018-2019 рр. заповнити таблицю 2, зробити відповідні висновки:

Таблиця 2

Структура державного боргу України за 2018-2019 рр.

№ з/п	Показник	Станом на				Відхилення		Динаміка, %
		31.12.2018р.		31.12.2019р.		млрд.грн.	%	
		млрд.грн.	%	млрд.грн.	%			
1.	Загальний обсяг державного і гарантованого державою боргу							
2.	Граничний розмір державного боргу							
3.	% виконання							
4.	Державний борг							
	4.1. Внутрішній борг, в т.ч.							
	4.1.1. Заборгованість за випущеними цінними паперами на внутрішньому ринку							
	– Казначейські зобов'язання							
	– ОВДП							
	4.1.2. Заборгованість перед банківськими установами (НБУ)							

	4.2. Зовнішній борг, в т.ч.							
	4.2.1. Заборгованість за позиками, одержаними від міжнародних фінансових організацій, в т.ч.:							
	Європейське Співтовариство							
	Європейський банк реконструкції та розвитку							
	Європейський Інвестиційний Банк							
	Міжнародний банк реконструкції та розвитку							
	Міжнародний Валютний Фонд							
	4.2.2. Заборгованість за позиками, одержаними від органів управління іноземних держав, в т.ч.:							
	Канада							
	Німеччина							
	Росія							
	США							
	Японія							
	4.2.3. Заборгованість за випущеними цінними паперами на зовнішньому ринку (ОЗДП)							
	4.2.4. Заборгованість, не віднесена до інших категорій (Міжнародний Валютний Фонд)							
5.	Гарантований державою борг, в т.ч.							
	Внутрішній гарантований державою борг							
	Зовнішній гарантований державою борг							

Семінарське заняття 16

Тема. Казначейське обслуговування бюджетних коштів

Питання для усного опитування та дискусії

1. Державна казначейська служба: організаційна структура, завдання і функції
2. Розпорядники бюджетних коштів, їх функції та взаємодія з органами ДКС
3. Касове виконання державного бюджету за доходами і видатками

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі або у формі практичних задач за темою заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: казначейське обслуговування бюджету, розпорядники бюджетних коштів, реєстраційні рахунки, кошториси, платіжні документи.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- організаційна структура та склад ДКСУ;

- виконання бюджету за видатками;
- виконання бюджету за доходами.

Практичні завдання

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання й поясніть свій вибір:

Варіант 1.

1. Який нормативний документ визначає правовий статус ДКУ (Державного казначейства України)?

1. Указ Президента України від 27.04.95.
2. Постанова Кабінету Міністрів України від 31.07.95.
3. Бюджетний кодекс України.
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 21.12.05.

...

10. Що таке бюджетна класифікація?

1. Це елемент контролю за фінансовою діяльністю органі державної влади.
2. Це єдине систематизоване функціональне згрупування бюджетів, що становлять бюджетну систему України.
3. Це єдине систематизоване групування доходів і видатків бюджету за однорідними ознаками, що забезпечує загальнодержавну і міжнародну порівнянність бюджетних даних.
4. Це система проведення необхідного аналізу в розрізі доходів і видатків.

Варіант 2.

1. У чому полягає призначення бюджетної класифікації?

1. У забезпеченні здійснення контролю за фінансовою діяльністю органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, інших розпорядників бюджетних коштів.
2. У забезпеченні проведення необхідного аналізу в розрізі доходів, а також організаційних, функціональних та економічних категорій видатків.
3. У забезпеченні здійснення загальнодержавної та міжнародної порівнянності бюджетних показників.
4. Усі відповіді правильні.

...

10. Скільки складових частин має бюджетна класифікація?

1. Дні. 2. Три. 3. Чотири. 4. П'ять.

Завдання 2

Ситуація. До Управління Державної казначейської служби України у місті Хмельницькому звернувся Хмельницький міський перинатальний центр з проханням відкрити бюджетний реєстраційний рахунок.

- 2.1. Заповніть заяву на відкриття бюджетного реєстраційного рахунку.
- 2.2. Заповніть картку зі зразками підписів.
- 2.3. Складіть договір про здійснення розрахунково-касового обслуговування

Методичні рекомендації:

Для виконання завдань 1-3 необхідно використати такі дані:

Інформація про УДКСУ у м. Хмельницькому:

Код ЄДРПОУ 38045529; Назва банку: ГУДКСУ у Хмельницькій області; МФО 815013.

Адреса: м. Хмельницький, вул. Проскурівська, 56.

Начальник УДКСУ у м. Хмельницькому: Сандула Лариса Петрівна
(довіреність 14-1/751 від 24.12.13).

Головний бухгалтер: Анісімкіна Тетяна Владиславівна.

Інформація про розпорядника коштів:

Головний розпорядник бюджетних коштів: Міністерство охорони здоров'я України

Код ЄДРПОУ 11111111

Одержувач коштів: Хмельницький міський перинатальний центр; код ЄДРПОУ 02004647; 35438041153305 у ГУДКСУ у Хмельницькій обл., МФО 815013

Адреса: 29013 м. Хмельницький, вул. Хотовицького 6, тел.: 671729

Керівник – Ропотан Андрій Григорович.

Семінарське заняття 17

Тема. Бюджетний ризик-менеджмент

Питання для усного опитування та дискусії

1. Сутність бюджетних ризиків та їх характеристика.
2. Технології управління бюджетними ризиками.
3. Взаємозв'язок елементів системи бюджетного ризик-менеджменту.
4. Завдання і принципи бюджетного ризик-менеджменту.
5. Стратегічне і тактичне управління бюджетними ризиками.

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі або у формі практичних задач за темою заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: бюджетний менеджмент, економічні ризики, стратегічне управління, тактичне управління.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- технології управління бюджетними ризиками;
- тактичне управління бюджетними ризиками;
- стратегічне управління бюджетними ризиками.

Практичні завдання

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання й поясніть свій вибір:

Варіант 1.

1. Бюджетний менеджмент це складова:

- а) державного регулювання;
- б) фінансового менеджменту;
- в) бюджетного процесу;
- г) бюджетного планування.

...

10. Визначення основних показників бюджету за попередньо встановленими нормативами передбачає застосування:

- а) аналітичного методу;
- б) балансового методу;
- в) методу екстраполяції;
- г) всі відповіді неправильні.

Варіант 2.

1. Бюджетний менеджмент це:

- а) система оцінки діяльності бюджетних установ;
- б) система контролю руху бюджетних коштів;
- в) система управління бюджетними процесами;
- г) система розподілу бюджетних ресурсів

...

10. Складовими бюджетного менеджменту є:

- а) планування, виконання, облік, звітність, контроль;
- б) управління, виконання, облік, контроль;
- в) планування, виконання, облік, контроль;
- г) всі відповіді правильні.

Завдання 2

2.1. На основі опрацювання даних Державної казначейської служби України про стан виконання Державного бюджету України визначити бюджетні пріоритети за функціональною

класифікацією за останні п'ять звітних років. Проаналізувати структурні зрушення та зробити висновки.

<i>2015</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>
1. Соціальний захист та соціальне забезпечення 88,55 млрд грн				
2. Загальнодержавні функції 50,10 млрд грн				
3. Економічна діяльність 41,30 млрд грн				
4. Громадський порядок, безпека та судова влада 39,19 млрд грн				
5. Освіта 30,94 млрд грн				
6. Оборона 14,84 млрд грн				
7. Охорона здоров'я 12,88 млрд грн				
8. Духовний та фізичний розвиток 5,11 млрд грн				
9. Житлово-комунальне господарство 0,10 млрд грн				

Семінарське заняття 18

Тема. Бюджетний ризик-менеджмент

Питання для усного опитування та дискусії

1. Сутність та класифікація фінансових ризиків держави. Фінансова безпека держави.
2. Поняття та складові макрофінансового ризик-менеджменту.
3. Органи управління в сфері ризик-менеджменту державних фінансів, їх права та обов'язки. Державний фінансовий контроль.
4. Нормативно-правове та інструктивно-методичне забезпечення державного фінансового ризик-менеджменту

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі або у формі практичних задач за темою заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: бюджетний менеджмент, економічні ризики, стратегічне управління, тактичне управління.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- нормативно-правове забезпечення державного фінансового ризик-менеджменту;
- інструктивно-методичне забезпечення державного фінансового ризик-менеджменту;
- складові макрофінансового ризик-менеджменту.

Практичні завдання

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання й поясніть свій вибір:

Варіант 1.

1. При аналізі невизначеності мінливість проявляється через:

- а) актуальність даних;
- б) неадекватність виміру;
- в) складність розрахунків;
- г) немає правильної відповіді.

...

10. При аналізі невизначеності мінливість проявляється через:

- а) своєчасність вступник інформації;
- б) неадекватність обробки даних;
- в) неадекватність знань;
- г) немає правильної відповіді.

Варіант 2.

1. При аналізі невизначеності невідомість проявляється через:

- а) неповноту даних;
- б) неінтерпретованість даних;
- в) неструктурованість даних;
- г) всі відповіді правильні.

...

10. Який вид невизначеності включає наявність фіктивних даних (які не об'єктивно відображають проблемну ситуацію):

- а) викривлення даних;
- б) неоднозначність інформації;
- в) мінлива актуальність;
- г) несвоєчасність

Завдання 2

На основі опрацювання даних Державної казначейської служби України про стан виконання місцевих бюджетів України визначити бюджетні пріоритети за останні п'ять звітних років. Проаналізувати структурні зрушення та зробити висновки.

2015	2016	2017	2018	2019
1. Освіта 74,60 млрд грн				
2. Соціальний захист та соціальне забезпечення 56,52 млрд грн				
3. Охорона здоров'я 48,69 млрд грн				
4. Загальнодержавні функції 11,60 млрд грн				
5. Економічна діяльність 9,46 млрд грн				
6. Духовний та фізичний розвиток 8,55 млрд грн				
7. Житлово- комунальне				

господарство 7,61 млрд грн				
8. Охорона навколишнього середовища 1,00 млрд грн				
9. Громадський порядок, безпека та судова влада 0,22 млрд грн				
10. Оборона 0,001 млрд грн				

1.4. Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів є однією з форм оволодіння матеріалом із навчальної дисципліни. Виконання самостійної роботи дозволяє розвивати самостійне мислення, поглиблювати засвоєні теоретичні знання, опанувати практичні навички проведення розрахунків.

Мета самостійної роботи полягає в засвоєнні у повному обсязі навчальної програми та формування у студентів загальних і професійних компетентностей, які відіграють суттєву роль у становленні майбутнього фахівця вищого рівня кваліфікації. Завданням самостійного вивчення курсу є засвоєння студентами теоретичного матеріалу з курсу фінансового аудиту та набуття практичних навичок з проведення аудиту.

У ході самостійної роботи студент має перетворитися на активного учасника навчального процесу, навчитися свідомо ставитися до оволодіння теоретичними і практичними знаннями, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі, нести індивідуальну відповідальність за якість власної професійної підготовки.

Самостійна робота студента передбачає:

- опрацювання лекційного матеріалу;
- опрацювання та вивчення рекомендованої літератури, основних термінів та понять за темами дисципліни;
- підготовку до практичних, семінарських занять;
- підготовку до виступу на семінарських заняттях;
- поглиблене опрацювання окремих лекційних тем або питань;
- вирішення розрахункових завдань за вивченою темою;
- написання рефератів за заданою проблематикою;
- пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою дисципліни;
- аналітичний розгляд наукової публікації;
- підготовку до контрольних робіт та інших форм поточного контролю;
- систематизацію вивченого матеріалу з метою підготовки до письмового заліку.

Студенти виконують письмову роботу (реферативне повідомлення) самостійно з одержанням необхідних консультацій від науково-педагогічного працівника протягом семестру. Форма контролю – перевірка письмових робіт та захист.

Тема 1. Сутність, призначення та роль бюджету держави

Питання для самостійної роботи

1. Фінансові протиріччя у суспільстві, пов'язані з формуванням бюджету та способи їх вирішення.
2. Бюджетна модель суспільства, необхідність її реформування в Україні.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи (тезисний конспект) і на підставі її вивчення розкрити особливості формування бюджетної моделі суспільства.

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання й поясніть свій вибір

1. Зведений бюджет міста з районним поділом включає показники:

- а) бюджетів районів у місті;
- б) міського бюджету та бюджетів районів у місті;
- в) бюджетів районів і міст обласного підпорядкування;
- г) міського бюджету та бюджетів районів і міст республіканського підпорядкування.

2. Формування доходів бюджету здійснюється за рахунок:

- а) виробленого в країні національного доходу;
- б) надходжень від міжнародного перерозподілу фінансових ресурсів;
- в) надходжень від державних угідь;
- г) усі відповіді вірні.

3. За формою прояву бюджетний дефіцит може бути:

- а) відкритим; в) пасивним;
- б) прихованим; г) активним.

4. За причинами виникнення бюджетний дефіцит може бути:

- а) свідомим; в) вимушеним;
- б) пасивним; г) активним.

5. Якщо державний бюджет на поточний рік не прийнято, то:

- а) діє старий;
- б) зупиняється фінансування;
- в) проводиться спеціальне засідання Верховної Ради Укра* їни;
- г) фінансування відбувається за 1/12 минулорічних бюджетних призначень;
- д) податки не можуть бути стягнуті;
- е) відбувається скорочення штатів бюджетних установ.

6. Місцеві бюджети затверджуються:

- а) Міністерством фінансів України;
- б) головами виконавчих органів відповідних рад;
- в) рішеннями відповідних рад;
- г) немає правильної відповіді.

7. Основні прогностичні макропоказники економічного і соціального розвитку України мають бути розроблені до:

- а) 1 травня;
- б) 1 червня;
- в) 15 травня;
- г) 15 червня.

8. Бюджетний період — це:

- а) календарний рік;
- б) визначений законодавством період, протягом якого функціонує бюджет;
- в) період з 1 січня до 31 грудня;
- г) усі варіанти правильні.

9. Основні напрями бюджетної політики розробляє:

- а) Кабінет Міністрів України;
- б) Президент України;
- в) Верховна Рада України.

10. Зведений бюджет використовується для:

- а) прогнозування та аналізу розвитку;
- б) планування соціально-економічного розвитку;
- в) затвердження програм соціально-економічного розвитку.

Тема 2. Бюджет як основний фінансовий план держави Питання для самостійної роботи

1. Учасники бюджетного процесу, їх повноваження: Президент України, Верховна Рада України, Комітет Верховної Ради з питань бюджету, Рахункова палата, Кабінет Міністрів України, Міністерство фінансів, Державне казначейство, Розпорядники бюджетних коштів, Національний банк України, Державні органи місцевого рівня.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи (тезисний конспект) і на підставі її вивчення розкрити особливості формування бюджетної моделі суспільства.

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання й поясніть свій вибір

1. Система фінансових планів, що характеризують фінансові ресурси всіх секторів економіки, платежі населення, - це:

- а) план доходів та видатків країни;
- б) зведений фінансовий баланс держави;
- в) державний бюджет країни;
- г) платіжний баланс країни.

2. Вперше розподілення Державного бюджету України на загальний та спеціальний фонди було відзначено у бюджеті на:

- а) 2002 рік; в) 2000 рік;
- б) 2001 рік; г) 1999 рік.

3. Бюджет виконує наступні функції:

- а) розподільчу; г) стимулюючу;
- б) контрольну; д) соціальну;
- в) регулюючу; е) усі відповіді вірні.

4. Акумуляція коштів держави та подальший їх розподіл для задоволення всіх потреб суспільства здійснюється через функцію:

- а) стимулюючу; в) регулюючу;
- б) розподільчу; г) соціальну.

5. Своєчасне та повне надходження в бюджет коштів, а також їх оптимальний розподіл та ефективне використання забезпечує функція бюджету:

- а) контрольна; в) регулюючу;
- б) розподільчу; г) стимулююча.

6. Структура бюджетної системи залежить від:

- а) державного устрою;
- б) фінансової політики держави;
- в) адміністративного - територіального поділу країни;
- г) усі відповіді вірні.

7. Формування бюджету на реалістичних макропоказниках економічного і соціального розвитку держави відбувається відповідно до принципу побудови бюджетної системи:

- а) збалансованості; в) обґрунтованості;
- б) повноти; г) ефективності.

8. Розподіл видів видатків між державним бюджетом та місцевими бюджетами, а також між місцевими бюджетами, що ґрунтуватися на максимально можливому наближенні надання суспільних послуг до їх безпосереднього споживача, здійснюється відповідно до принципу побудови бюджетної системи:

- а) повноти; в) субсидіарності;
- б) обґрунтованості; г) ефективності.

9. Зведений бюджет області складається з показників:

- а) бюджету області та Державного бюджету;
- б) власного та центрального бюджетів;
- в) бюджетів районів і міст обласного підпорядкування;
- г) обласного бюджету та бюджетів районів і міст обласного підпорядкування.

10. Зведений бюджет району об'єднує показники:

- а) обласного та міських бюджетів;
- б) районного бюджету, бюджетів міст районного підпорядкування, бюджетів селищних і сільських рад;

- в) бюджетів міст районного підпорядкування;
- д) бюджетів районів і міст республіканського підпорядкування.

Тема 3. Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування

Питання для самостійної роботи

1. Динаміка дефіциту в Україні та міжнародна практика.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи (тезисний конспект) і на підставі її вивчення розкрити особливості формування бюджетної моделі суспільства.

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання й поясніть свій вибір

1. *За напрямками фінансування дефіцит бюджету групується на:*

- а) відкритий та прихований;
- б) свідомий та вимушений;
- в) пасивний та активний;
- г) стійкий та тимчасовий.

2. *Визначення дефіциту бюджету в Україні здійснюється наступним чином:*

- а) дефіцит бюджету визначається як перевищення видатків бюджету над доходами без врахування різниці між наданням кредитів з бюджету та поверненням кредитів до бюджету;
- б) дефіцит бюджету визначається як перевищення видатків бюджету над доходами з врахування різниці між наданням кредитів з бюджету та поверненням кредитів до бюджету;
- в) дефіцит бюджету визначається як підсумок операцій держави з фінансовими активами та зобов'язаннями;

- г) відповіді а) і в).

3. *Наявність прихованого дефіциту бюджету обумовлюється:*

- а) проведенням податкової амністії та збором прострочених платежів;
- б) розпродажем державних активів;
- в) введенням тимчасових або додаткових податків та зборів;
- г) відповіді а), б) і в).

4. *Затвердження державного бюджету в Україні з дефіцитом:*

- а) не дозволяється;
- б) дозволяється, якщо його частка у ВВП не перевищує 3%;
- в) дозволяється у разі наявності обґрунтованих джерел фінансування;
- г) дозволяється, якщо державний борг не перевищує граничного обсягу у 60% від ВВП.

5. *Бюджетним законодавством України передбачено затвердження Державного бюджету з профіцитом з метою:*

- а) погашення державного боргу та придбання цінних паперів;
- б) забезпечення встановленого обсягу оборотного залишку бюджетних коштів для покриття касових розривів;
- в) фінансування фундаментальних наукових досліджень;
- г) відповіді а) і б).

6. *Згідно положень кодексу дефіцит державного бюджету не може бути профінансованим за рахунок:*

- а) емісійних коштів НБУ;
- б) державних запозичень, взятих на національному фінансовому ринку;
- в) державних запозичень, взятих на міжнародному ринку позичкових капіталів;
- г) відповіді а) і в).

7. *При спрямуванні коштів бюджету на інвестування економіки виникає:*

- а) структурний дефіцит бюджету;
- б) активний дефіцит бюджету;
- в) пасивний дефіцит бюджету;
- г) свідомий дефіцит бюджету.

8. *Пасивний дефіцит бюджету обумовлений:*

- а) підвищенням обсягів поточних видатків;

- б) зниженням обсягів поточних видатків;
- в) підвищенням обсягів капітальних видатків;
- г) включенням до складу доходів джерел фінансування дефіциту бюджету.

9. Дефіцит, який існує в довгостроковому періоді та спричиняє зростання державного боргу, – це:

- а) пасивний дефіцит;
- б) стійкий дефіцит;
- в) активний дефіцит;
- г) тимчасовий дефіцит.

10. Дефіцит, який виникає внаслідок касового розриву в процесі виконання бюджету, – це:

- а) пасивний дефіцит;
- б) стійкий дефіцит;
- в) активний дефіцит;
- г) тимчасовий дефіцит.

Тема 4. Бюджетний устрій та побудова бюджетної системи України

Питання для самостійної роботи

1. Бюджетне право в Україні.
2. Бюджетний кодекс України, інші нормативні акти.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи (тезисний конспект) і на підставі її вивчення розкрити особливості формування бюджетної моделі суспільства.

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання й поясніть свій вибір

1. Новий Бюджетний кодекс України був прийнятий:

- а) у 1999 р.; б) у 2001 р.; в) у 2008 р.; г) у 2010 р.

2. Бюджетна система України це:

- а) сукупність державного та місцевих бюджетів;
- б) сукупність державного та місцевих бюджетів, побудована з урахуванням адміністративно-територіального устрою;
- в) сукупність державного та місцевих бюджетів, побудована з урахуванням економічних відносин, державного і адміністративно-територіальних устроїв;
- г) сукупність державного та місцевих бюджетів, побудована з урахуванням економічних відносин, державного і адміністративно-територіальних устроїв і врегульована нормами права.

3. Бюджетна система України включає:

- а) бюджети місцевого самоврядування;
- б) бюджет Автономної Республіки Крим (АРК);
- в) місцеві бюджети;
- г) обласні бюджети.

4. Місцеві бюджети включають:

- а) зведений бюджет;
- б) обласні, районні бюджети;
- в) сільські та селищні бюджети;
- г) міські бюджети, бюджети районів у містах.

5. Бюджети місцевого самоврядування включають:

- а) бюджет Автономної Республіки Крим (АРК);
- б) бюджети територіальних громад міст (у тому числі районів у містах);
- в) обласні бюджети;
- г) районні бюджети.

6. Зведений бюджет є:

- а) сукупність показників всіх бюджетів;
- б) сукупністю показників, що використовуються для аналізу економічного розвитку держави;
- в) сукупністю показників, що використовуються для аналізу і прогнозування економічного і соціального розвитку держави;

г) сукупністю показників, що використовуються для аналізу і прогнозування соціального розвитку держави.

7. Зведений бюджет України включає показники:

- а) державного бюджету України;
- б) зведеного бюджету АРК;
- в) зведених бюджетів областей та міст Києва і Севастополя;
- г) всі відповіді вірні.

8. Зведений бюджет України використовується для:

- а) визначення складових бюджетної класифікації;
- б) аналізу і прогнозування економічного і соціального розвитку держави;
- в) вироблення бюджетної політики;
- г) всі відповіді вірні.

9. Зведений бюджет України затверджується:

- а) Кабінетом Міністрів України;
- б) Верховною Радою України;
- в) не затверджується;
- г) Міністерством Фінансів України.

10. Принцип субсидіарності означає:

- а) кожний відповідний бюджет діє автономно;
- б) максимально можливе наближення надання суспільних послуг до їх безпосередніх споживачів;
- в) використання коштів з досягненням максимального результату;
- г) використання коштів бюджетів здійснюється лише за цільовим призначенням.

Тема 5. Міжбюджетні відносини та бюджетне вирівнювання

Питання для самостійної роботи

1. Фактори, що визначають порядок і пропорції розподілу доходів між бюджетами.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи (тезисний конспект) і на підставі її вивчення розкрити особливості формування бюджетної моделі суспільства.

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання й поясніть свій вибір

1. Кошти, отримані в установленому порядку бюджетними установами як плата за надання послуг, згідно з Кодексом називаються:

- а) особистими коштами;
- б) власними коштами;
- в) власними надходженнями.
- г) всі відповіді правильні.

2. Бюджет розподіляється на:

- а) за типом кредитора; за типом боргового зобов'язання;
- б) на спеціальний і загальний фонди;
- в) на загальний фонд, спеціальний фонд, стабілізаційний фонд.
- г) всі відповіді правильні.

3. Головний розпорядник бюджетних коштів:

- а) отримує бюджетні призначення шляхом їх затвердження у законі про Державний бюджет України (рішенні про місцевий бюджет);
- б) затверджує кошториси розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня (плани використання бюджетних коштів одержувачів бюджетних коштів);
- в) розробляє та затверджує паспорти бюджетних програм і складає звіти про їх виконання;
- г) всі відповіді правильні.

4. До доходів загального фонду Державного бюджету України належать:

- а) податок на прибуток підприємств;
- б) місцеві податки і збори;
- в) податок з доходів фізичних осіб;
- г) всі відповіді правильні.

5. *Склад доходів спеціального фонду Державного бюджету України визначається:*
- Бюджетним кодексом України;
 - Бюджетною декларацією;
 - Законом про Державний бюджет України;
 - усі відповіді правильні
6. *Видатки та кредитування Державного бюджету України включають*
- бюджетні призначення, встановлені законом про Державний бюджет України на конкретні цілі;
 - бюджетні призначення, встановлені рішенням про місцевий бюджет, на конкретні цілі;
 - бюджетні призначення на конкретні цілі.
 - немає правильної відповіді.
7. *Кошти, що спрямовуються на здійснення програм і заходів, передбачених відповідним бюджетом — це:*
- Видатки бюджету;
 - Витрати бюджету;
 - Бюджетні запозичення;
 - Кредитування за вирахуванням погашення.
8. *Вкажіть особливість надання позик з Державного бюджету місцевим на покриття тимчасових касових розривів:*
- з нарахуванням відсотків на термін понад бюджетний період;
 - без нарахування відсотків за користування коштами з обов'язковим їх поверненням до кінця поточного бюджетного періоду;
 - позики видаються з поверненням через три роки.
 - немає правильної відповіді.
9. *Яким органом і в який термін затверджується розпис Державного бюджету?*
- Міністром фінансів України у місячний термін з дня прийняття закону про Державний бюджет України;
 - Міністром фінансів України у місячний термін після оприлюднення закону про Державний бюджет України;
 - Головою Верховної Ради України в день затвердження закону про Державний бюджет України.
 - Президент України
10. *Визначте органи, які забезпечують виконання місцевих бюджетів:*
- Міністерство фінансів України;
 - місцеві органи виконавчої влади;
 - місцеві фінансові органи.
 - органи Державного казначейства

Тема 6. Система доходів бюджету
Питання для самостійної роботи

- Державні та місцеві позики.
- Організація мобілізації доходів бюджету.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи (тезисний конспект) і на підставі її вивчення розкрити особливості формування бюджетної моделі суспільства.

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання й поясніть свій вибір

1. *Який нормативний документ визначає правовий статус ДКУ (Державного казначейства України)?*

- Указ Президента України від 27.04.95.
- Постанова Кабінету Міністрів України від 31.07.95.
- Бюджетний кодекс України.
- Постанова Кабінету Міністрів України від 21.12.05.

2. *Що таке бюджетна класифікація?*

1. Це елемент контролю за фінансовою діяльністю організації державної влади.
2. Це єдине систематизоване функціональне згрупування бюджетів, що становлять бюджетну систему України.
3. Це єдине систематизоване групування доходів і видатків бюджету за однорідними ознаками, що забезпечує загальнодержавну і міжнародну порівнянність бюджетних даних.
4. Це система проведення необхідного аналізу в розрізі доходів і видатків.
3. У чому полягає призначення бюджетної класифікації?
 1. У забезпеченні здійснення контролю за фінансовою діяльністю органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, інших розпорядників бюджетних коштів.
 2. У забезпеченні проведення необхідного аналізу в розрізі доходів, а також організаційних, функціональних та економічних категорій видатків.
 3. У забезпеченні здійснення загальнодержавної та міжнародної порівнянності бюджетних показників.
 4. Усі відповіді правильні.
4. Скільки складових частин має бюджетна класифікація?
 1. Дві. 2. Три. 3. Чотири. 4. П'ять.
5. Яким нормативним документом затверджується бюджетна класифікація?
 1. Законом Верховної Ради України.
 2. Наказом Міністерства фінансів України.
 3. Наказом Державного казначейства України.
 4. Постановою Кабінету Міністрів України.
6. До якого розділу доходів бюджету належать адміністративні збори та платежі?
 1. Податкові надходження.
 2. Неподаткові надходження.
 3. Доходи від операцій з капіталом.
 4. Трансферти.
7. Скільки цифр має код класифікації доходів?

1. Вісім.	3. Чотири.
2. Шість.	4. Три.
8. Передбачені податковим законодавством України загальнодержавні та місцеві податки і збори (обов'язкові платежі) – це:
 1. Неподаткові надходження
 2. Податкові надходження
 3. Доходи від операцій з капіталом
 4. Міжнародні трансферти
9. Доходи від власності та підприємницької діяльності, адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційної господарської діяльності – це:
 1. Неподаткові надходження
 2. Податкові надходження
 3. Доходи від операцій з капіталом
 4. Міжнародні трансферти
10. Безоплатні та безповоротні платежі, отримані від інших органів державного управління, недержавних джерел або міжнародних організацій – це:
 1. Податкові надходження
 2. Неподаткові надходження
 3. + Офіційні трансферти
 4. Доходи від операцій з капіталом

Тема 7. Система видатків бюджету

Питання для самостійної роботи

1. Роль видатків бюджету у фінансовому забезпеченні потреб соціально-економічного розвитку.
2. Видатки бюджету, витрати бюджету.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи (тезисний конспект) і на підставі її вивчення розкрити особливості формування бюджетної моделі суспільства.

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання й поясніть свій вибір

1. Як називається класифікація видатків бюджету, що визначає головних розпорядників бюджетних коштів?

1. Функціональна.
2. Економічна.
3. Відомча.
4. Програмна.

2. Скільки функцій держави покладено в основу функціональної класифікації?

1. Вісім.
2. Десять.
3. П'ять.
4. Сім.

3. Які видатки не належать до поточних?

1. Заробітна плата.
2. Оплата природного газу.
3. Оплата транспортних послуг та утримання транспортних засобів.
4. Капітальний ремонт.

4. До економічної класифікації видатків належать:

- а) поточні видатки;
- б) додаткові видатки;
- в) жодної правильної відповіді.

5. Систему електронних платежів (СЕП) НБУ було введено в Україні:

- а) в 1991 р.;
- б) в 1995 р.;
- в) в 1999 р.

6. Принцип платіжної системи виконання бюджету:

- а) єдності;
- б) розрізненості;
- в) гласності.

7. Положення про єдиний казначейський рахунок затверджено:

- а) Президентом України;
- б) Прем'єр-Міністром України;
- в) Головою ДКСУ.

8. Термін, на який відкриваються бюджетні рахунки:

- а) один рік;
- б) три роки;
- в) п'ять років.

9. Програмні продукти, що використовували органи ДКСУ з моменту входження в СЕП НБУ:

- а) ІС:Бухгалтерія;
- б) БЕСТ;
- в) АС «Казна».

10. Органи ДКУ не несуть відповідальності за

а) невиконання вимог щодо ведення бухгалтерського обліку та складання звітності про виконання бюджетів;

б) здійснення витрат з перевищенням показників, затверджених розписом бюджету;

в) недотриманням порядку казначейського обслуговування державного і місцевих бюджетів;

г) порушення встановленого порядку або термінів розгляду проекту та прийняття закону про Державний бюджет України (рішення про місцевий бюджет).

Тема 8. Видатки бюджету на економічну діяльність держави та науку

Питання для самостійної роботи

1. Бюджетні інвестиції та їх види.
2. Відомча система фінансування та фінансування інвестиційних проектів.

3. Конкурсний відбір об'єктів бюджетного інвестування, його завдання і критерії.
4. Бюджетне фінансування інвестиційних проектів за рахунок цільових державних позик.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи (тезисний конспект) і на підставі її вивчення розкрити особливості формування бюджетної моделі суспільства.

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання й поясніть свій вибір

1. Для обліку операцій за видатками розпорядників коштів призначені рахунки:

1. Особові
2. Зведені особові
3. Поточні
4. Реєстраційні

2. За економічною класифікацією видатки групуються за:

1. Ознакою головного розпорядника коштів
2. Функціями, з виконанням яких пов'язані видатки
3. Економічною характеристикою операцій, під час проведення яких здійснюються ці

видатки

4. Бюджетними програмами

3. За функціональною класифікацією видатки групуються за:

1. Економічною характеристикою операцій, під час проведення яких здійснюються ці

видатки

2. Ознакою головного розпорядника коштів
 3. Функціями, з виконанням яких пов'язані доходи
 4. Функціями, з виконанням яких пов'язані видатки
4. Програмна класифікація використовується під час:
1. Формування бюджету за програмно-цільовим методом
 2. Фінансування бюджетних установ
 3. Фінансування головних розпорядників
 4. Фінансування розпорядників коштів 3 ступеня

5. Бюджетна програма – це:

1. Сукупність заходів, спрямованих на досягнення єдиної мети, завдань та очікуваного результату, визначення та реалізацію яких здійснює розпорядник бюджетних коштів відповідно до покладених на нього функцій

2. Систематизований перелік перспективних заходів
3. Перелік заходів із фінансування соціальної сфери
4. Програма розвитку держави

6. Економічна сутність поточних видатків пов'язана з:

1. Інвестуванням в основний капітал та приріст запасів
2. Капіталовкладеннями за рахунок бюджету в різні галузі виробництва
3. Забезпеченням юридичних осіб бюджетними коштами на їх утримання та фінансування

поточних потреб

4. Наданням внутрішніх кредитів

7. Економічна сутність капітальних видатків пов'язана з:

1. Забезпеченням юридичних осіб бюджетними коштами на їх утримання та фінансування поточних потреб

2. Інвестуванням в основний капітал та приріст запасів
3. Капіталовкладеннями за рахунок бюджету в різні галузі виробництва
4. Наданням внутрішніх кредитів

8. За бюджетними призначеннями, визначеними Законом України “Про Державний бюджет України”, головними розпорядниками коштів є:

1. Обласні управління
2. Міністерства
3. Районні фінансові управління
4. Селищні ради

9. В основу діяльності Державної казначейської служби України покладено принцип:

1. Єдиної каси
2. Субсидіарності
3. Консолідації
4. Єдності

10. До поточних видатків належать видатки:

1. На соціальний захист та соціальне забезпечення, заробітну плату, тверде паливо, придбання матеріалів
2. Капітальні видатки на розвиток виробництва, витрати на капітальний ремонт
3. На заробітну плату, нарахування на неї, комунальні послуги, капітальне будівництво
4. На інвестиційну діяльність

Тема 9. Видатки бюджету на соціальний захист та утримання соціальної сфери

Питання для самостійної роботи

1. Типи соціальної політики та їх вплив на обсяги бюджетного фінансування соціальних видатків.
2. Зміст соціальних гарантій і соціального захисту населення.
3. Фінансування преси, видавництва, радіомовлення, телебачення.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи (тезисний конспект) і на підставі її вивчення розкрити особливості формування бюджетної моделі суспільства.

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання й поясніть свій вибір

1. Бюджетне регулювання – це:

1. Економічні відносини, що виникають у процесі формування фондів грошових коштів і надходять у розпорядження органів державної влади та управління
2. Створення умов для збільшення дохідної частини Державного бюджету
3. Створення умов для зменшення видаткової частини бюджету
4. Процес збалансування доходів та видатків бюджетів різних рівнів, що входять до бюджетної системи

2. Бюджетне субсидювання включає до свого складу:

1. Субсидії, субвенції, дотації
2. Міжнародні трансферти
3. Цільову допомогу
4. Міжбюджетний трансферт

3. Фонди грошових коштів, призначені для реалізації завдань і функцій, покладених на органи самоврядування, – це

1. Державний бюджет
2. Місцеві бюджети
3. Зведений бюджет України
4. Обласний бюджет

4. Ким виступає держава, коли залучаються вільні фінансові ресурси юридичних чи фізичних осіб, які використовуються для задоволення державних потреб:

1. Кредитором
2. Гарантом
3. Посередником
4. Позичальником

5. Видатки бюджету – це:

1. Державні платежі, які здійснюються на поворотній основі
2. Повернення зайво перерахованих платежів з бюджету
3. Повернення помилково зарахованих коштів
4. Кошти, спрямовані на здійснення програм та заходів, передбачених відповідним бюджетом

6. Розподіл видатків за ознакою головного розпорядника бюджетних коштів визначає класифікація:

1. Функціональна

2. Економічна

3. Відомча

4. Програмна

7. Цілеспрямована діяльність держави щодо використання бюджетної системи для реалізації завдань економічної політики в країні:

1. Бюджетний механізм

2. Бюджетне планування

3. Бюджетна політика

4. Бюджетне регулювання

8. Інструментом бюджетної політики є:

1. Підтримка різних верств населення

2. Збільшення дохідної частини Державного бюджету України

3. Зменшення видаткової частини бюджету

4. Регулювання економіки для підтримки певного рівня ВВП, зайнятості населення та соціального забезпечення

9. Видатки зведеного бюджету України у поточному році визначені у сумі 523,1 млрд грн. Питома вага видатків на охорону здоров'я становить 10,9%. Визначити суму видатків зведеного бюджету на охорону здоров'я:

1. 47,5 млрд грн

2. 48,0 млрд грн

3. 57,0 млрд грн

4. 58,0 млрд грн

10. Видатки зведеного бюджету України у поточному році визначені у сумі 523,1 млрд грн. Питома вага видатків на соціальний захист та соціальне забезпечення становить 26,4%. Визначити суму видатків зведеного бюджету на соціальний захист та соціальне забезпечення:

1. 66,1 млрд грн

2. 138,1 млрд грн

3. 149,5 млрд грн

4. 385,0 млрд грн

Тема 10. Видатки бюджету на оборону, правоохоронну діяльність, безпеку держави і управління

Питання для самостійної роботи

1. Система органів влади та управління в Україні.

2. Видатки на утримання фінансових, фіскальних і митних органів.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи (тезисний конспект) і на підставі її вивчення розкрити особливості формування бюджетної моделі суспільства.

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання й поясніть свій вибір

1. Відносини між державою та місцевим самоврядуванням щодо забезпечення відповідних бюджетів фінансовими ресурсами, для виконання функцій – це:

1. Міжрайонні відносини

2. Міжбюджетні відносини

3. Товариські відносини

4. Міжнародні відносини

2. Суб'єктами міжбюджетних відносин є:

1. Органи різних рівнів

2. Профільні міністерства

3. Суб'єкти підприємницької діяльності

4. Головні розпорядники бюджетних коштів

3. Бюджетні позички між ланками бюджетної системи передбачають:

1. Передачу коштів з бюджету вищого рівня до бюджету нижчого рівня

2. Передачу коштів бюджетного надлишку з бюджетів нижчого рівня до бюджету вищого рівня

3. Отримання місцевими бюджетами коштів на покриття тимчасових касових розривів
4. Передачу коштів з одного бюджету до іншого в зв'язку з перерозподілом між ними доходів чи видатків

4. Взаємні розрахунки бюджетів між ланками бюджетної системи передбачають:

1. Передачу коштів з бюджету вищого рівня до бюджету нижчого рівня
2. Передачу коштів бюджетного надлишку з бюджетів нижчого рівня до бюджету вищого рівня
3. Отримання місцевими бюджетами коштів на покриття тимчасових касових розривів
4. Передачу коштів з одного бюджету до іншого в зв'язку з перерозподілом між ними доходів чи видатків

5. Система виконання державного бюджету за доходами ґрунтується на:

1. Комплексі касових операцій, що проводяться Державною казначейською службою України

2. Банківській системі
3. Законодавчих засадах
4. Конституції України

6. Звітність про виконання бюджетів повинна забезпечити:

1. Порівнянність даних, що містяться в звітності
2. Доступність інформації
3. Формування об'єктивної правдивої, повної, якісної інформації про стан та результати виконання бюджетів
4. Можливість консолідації даних

7. Повноваження розпорядника бюджетних коштів, надане відповідно до бюджетного призначення, на взяття бюджетного зобов'язання та здійснення платежів, яке має кількісні, часові та цільові обмеження – це:

1. Бюджетне зобов'язання
2. Бюджетний запит
3. Бюджетне асигнування
4. Бюджетний розпис

8. Повноваження, надане головному розпоряднику бюджетних коштів законом про Державний бюджет України або рішенням про місцевий бюджет, що має кількісні та часові обмеження та дозволяє надавати бюджетні асигнування – це:

1. Бюджетне асигнування
2. Бюджетний запит
3. Бюджетне призначення
4. Бюджетний розпис

9. Звітність поділяється на :

1. Періодичну та постійну
2. + Фінансову та статистичну
3. Обов'язкову та добровільну
4. Часткову та повну

10. Казначейський рахунок, на який зараховуються всі доходи бюджету та з якого розподіляються видатки:

1. Об'єднаний
2. Сукупність
3. Єдиний
4. Власний

Тема 11. Видатки бюджету на обслуговування та погашення державного і місцевого боргу

Питання для самостійної роботи

1. Економічні та соціальні наслідки державного боргу.
2. Державні боргові цінні папери.

3. Державні облігації України.
4. Казначейські зобов'язання України.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи (тезисний конспект) і на підставі її вивчення розкрити особливості формування бюджетної моделі суспільства.

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання й поясніть свій вибір

1. *Принцип збалансованості означає:*

- а) формування доходів та використання коштів місцевих бюджетів здійснюється відповідно з Бюджетним кодексом України;
- б) використання коштів на цілі, визначені бюджетними призначеннями;
- в) повноваження на здійснення витрат бюджету повинні відповідати обсягу надходжень до бюджету;
- г) всі відповіді вірні.

2. *Принципи цільового використання бюджетних коштів означає:*

- а) використання бюджетних коштів на розвиток соціальної інфраструктури;
- б) використання бюджетних коштів на економічний розвиток;
- в) використання бюджетних коштів на цілі, визначені бюджетними призначеннями;
- г) всі відповіді вірні.

3. *Принципи повноти означає:*

- а) кошти бюджетів повинні використовуватись на цілі, визначені бюджетними призначеннями;
- б) всі надходження до бюджетів та їх витрати, що здійснюються відповідно до нормативно-правових актів, підлягають включно до складу бюджетів;
- в) формування надходжень до бюджету і витрат здійснюється відповідно до затверджених методик та правил;
- г) всі відповіді вірні.

4. *Принципи ефективності означає:*

- а) досягнення запланованих цілей з врахуванням економії бюджетних коштів.
- б) отримання максимального результату при використанні бюджетних коштів;
- в) досягнення максимального результату при залученні мінімального обсягу бюджетних коштів.
- г) всі відповіді вірні.

5. *Збалансування бюджету в Україні відповідно до діючого законодавства можливо здійснити шляхом:*

- а) збільшення доходів;
- б) скорочення видатків;
- в) емісії грошей;
- г) державних позик.

6. *Казначейське обслуговування місцевих бюджетів здійснює:*

- а) Державне казначейство України;
- б) фінансові органи;
- в) територіальні органи Державного казначейства України.
- г) місцеві органи виконавчої влади;

7. *Процес управління державним боргом включає основні етапи:*

1. Залучення коштів, розміщення, повернення боргу і виплата відсотків
2. Залучення коштів, повернення боргу
3. Розміщення, виплата відсотків
4. Залучення, зберігання, накопичення

8. *Рефінансування державного боргу – це:*

1. Погашення процентів за рахунок коштів, отриманих від розміщення нових позик
2. Розміщення нових позик
3. Погашення основної заборгованості та процентів за рахунок коштів, отриманих від розміщення нових позик
4. Отримання нового кредиту для погашення попереднього

9. Реструктуризація полягає в тому, що на певних умовах:

1. Отримують новий кредит для погашення основного
2. Збільшують процентну ставку боргу
3. Списують частку заборгованості
4. Переносять термін сплати частки боргу

10. Гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища, міста – самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України – це:

1. Самоуправність
2. Державне управління
3. Місьцеве самоврядування
4. Державне регулювання

Тема 12. Казначейське обслуговування бюджетних коштів

Питання для самостійної роботи

1. Поняття єдиного казначейського рахунку та управління ним.
2. Порядок відкриття реєстраційних рахунків підприємств, організацій, установ.
3. Контрольні повноваження органів казначейської служби.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи (тезисний конспект) і на підставі її вивчення розкрити особливості формування бюджетної моделі суспільства.

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання й поясніть свій вибір

1. Організаційна структура ДКУ є —

- 1) дворівневою; 3) чотирирівневою;
- 2) трирівневою; 4) п'ятирівневою.

2. Яка з функцій не є в компетенції відділень Державного казначейства в районах і містах?

1) Виконання відповідних показників Державного та місцевих бюджетів на відповідній території.

2) Забезпечення відповідно до встановлених розмірів асигнувань та касового плану цільового фінансування видатків Державного та місцевих бюджетів на відповідній території.

3) Ведення обліку розпорядників коштів Державного та місцевих бюджетів.

4) Здійснення за дорученням Міністерства фінансів погашення та обслуговування державного боргу в національній та іноземній валюті.

3. Регламентований бюджетним законодавством процес складання, розгляду, затвердження, виконання бюджетів, звітування про їх виконання, а також контроль за додержанням бюджетного законодавства -це

- 1) бюджетний процес; 3) бюджетний розпис;
- 2) бюджетний період; 4) бюджетне планування.

4. Хто є учасниками бюджетного процесу?

1) Розпорядники бюджетних коштів.

2) Платники податків.

3) Органи, установи та посадові особи, наділені бюджетними повноваженнями.

4) Суб'єкти підприємницької діяльності.

5. Що вважається бюджетними повноваженнями?

1) Права й обов'язки учасників бюджетних правовідносин з управління бюджетними коштами.

2) Взаємовідносини між різними ланками бюджетної системи, що визначаються територіальним устроєм країни.

3) Сукупність заходів, що здійснює розпорядник бюджетних коштів відповідно до покладених на нього функцій.

4) Усі відповіді правильні.

6. *Документи, що містять помісячну розбивку та деталізацію показників доходів і видатків затвердженого бюджету відповідно до бюджетної класифікації є...*

- 1) бюджетною програмою;
- 2) бюджетним призначенням;
- 3) бюджетним зобов'язанням;
- 4) бюджетним розписом.

7. *До бюджетних повноважень ДКУ не належать*

- 1) касове виконання бюджетів за доходами;
- 2) касове виконання бюджетів за видатками;
- 3) затвердження Державного бюджету України;
- 4) здійснення контролю за дотриманням бюджетного законодавства України.

8. *Укажіть бюджетне повноваження ДКС щодо касового виконання бюджетів за доходами.*

1. Відкриття основних і реєстраційних рахунків розпорядником бюджетних коштів.
2. Здійснення відшкодування податку на додану вартість на підставі висновків органів Державної податкової служби та рішень судових органів.

3. Ведення зведених реєстрів розпорядників бюджетних коштів та позабюджетних коштів бюджетних установ.

4. Здійснення оперативного прогнозування та касового планування бюджетних коштів згідно з бюджетним розписом.

9. *Укажіть бюджетне повноваження ДКС щодо касового виконання бюджетів за видатками.*

1. Встановлення порядку відкриття рахунків в управліннях ДКС для зарахування кожного виду податків і зборів до бюджетів та до державних цільових фондів.

2. Перерахування та зарахування на Єдиний казначейський рахунок надходжень до бюджету.

3. Підготовка розрахункових документів і проведення повернення надмірно або помилково сплачених платежів до бюджету на підставі висновків органів Державної податкової служби, рішень судових органів.

4. Здійснення попереднього контролю за цільовим використанням бюджетних коштів.

10. *До повноважень ДКУ щодо контролю за дотриманням бюджетного законодавства належать*

1. здійснення бухгалтерського обліку усіх надходжень та витрат Державного бюджету України;

2. встановлення єдиних правил ведення бухгалтерського обліку та складання звітності про виконання бюджетів, кошторисів, видання інструкцій з цих питань та здійснення контролю за їх дотриманням;

3. здійснення контролю за відповідністю платежів узятим зобов'язанням та бюджетним асигнуванням.

4. Усі відповіді правильні.

Тема 13. Бюджетний ризик-менеджмент

Питання для самостійної роботи

1. Взаємозв'язок елементів системи бюджетного ризик-менеджменту.
2. Завдання і принципи бюджетного ризик-менеджменту.
3. Стратегічне і тактичне управління бюджетними ризиками.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи (тезисний конспект) і на підставі її вивчення розкрити особливості формування бюджетної моделі суспільства.

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання й поясніть свій вибір

1. У структурі бюджетного процесу виділяють:

- а) розробку макропоказників розвитку, підготовку проекту бюджету та його виконання;
- б) розробку бюджетної резолюції, проекту бюджету та його виконання;
- в) бюджетне планування, виконання бюджету, облік, звітність та контроль;

г) всі відповіді правильні.

2. *Контроль за дотриманням бюджетного законодавства регулюється нормами:*

а) Бюджетного кодексу України;

б) Закону України “Про державну контрольно-ревізійну службу України”;

в) Закону України “Про рахункову палату”;

г) наказів Мінфіну та ДКУ;

д) всі відповіді правильні.

3. *Бюджет, що формується за функціями, видами діяльності і за досягнутими результатами, це:*

а) традиційний бюджет;

б) бюджет від виконання;

в) бюджет на нульовій основі;

г) програмний бюджет

4. *Невизначеність є результатом:*

а) нестабільності функціонування підприємства;

б) швидких темпів науково-технічного прогресу;

в) присутності на ринку великої кількості господарюючих суб'єктів;

г) всі відповіді правильні.

5. *При аналізі невизначеності невірогідність проявляється через:*

а) неадекватність вимірів;

б) неадекватність обробки даних;

в) неадекватність зберігання інформації;

г) всі відповіді правильні.

6. *При аналізі невизначеності мінливість проявляється через:*

а) актуальність даних;

б) неадекватність виміру;

в) складність розрахунків;

г) немає правильної відповіді.

7. *При аналізі невизначеності мінливість проявляється через:*

а) своєчасність вступник інформації;

б) неадекватність обробки даних;

в) неадекватність знань;

г) немає правильної відповіді.

8. *Бюджетний механізм – це:*

а) економічні відносини, що виникають у процесі формування фондів грошових коштів і надходять у розпорядження органів державної влади та управління;

б) відносини щодо формування на загальнодержавному і місцевому рівнях централізованих фондів, призначених для реалізації функцій і завдань держави, а також задоволення суспільних потреб;

в) комплекс спеціально розроблених і законодавчо закріплених у державі форм і методів створення й використання фінансових ресурсів для регулювання економічних і соціальних процесів;

г) відносини між державою та юридичними особами

9. *Бюджетне регулювання – це:*

а) економічні відносини, що виникають у процесі формування фондів грошових коштів і надходять у розпорядження органів державної влади та управління;

б) створення умов для збільшення дохідної частини Державного бюджету;

в) створення умов для зменшення видаткової частини бюджету;

г) процес збалансування доходів та видатків бюджетів різних рівнів, що входять до бюджетної системи.

10. *Суб'єктами міжбюджетних відносин є:*

а) органи різних рівнів;

б) профільні міністерства;

в) суб'єкти підприємницької діяльності;

г) головні розпорядники бюджетних коштів.

1.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання передбачаються у формі рефератів-оглядів (або презентацій). Завдання обирається студентом на початку семестру і виконується за ustalеними вимогами.

1.5.1. Основні вимоги до написання рефератів-оглядів

При виконанні індивідуального завдання необхідно взяти до уваги, що реферат (лат. *refere* – доношу, повідомляю, переказую) – це короткий переказ змісту наукової роботи, книги або вчення, оформлене у вигляді письмової публічної доповіді; доповідь на задану тему, зроблена на основі критичного огляду відповідних джерел інформації (наукових праць, літератури по темі).

Зі свого боку, реферат-огляд складається на основі декількох джерел і зіставляє різні точки зору з досліджуваного питання.

Реферат-огляд, незалежно від теми, містить визначені реквізити: титульна сторінка встановленого зразка, вступ, розділи, висновки, список використаних джерел і додатки (у разі необхідності).

Обов'язково в тексті повинні бути посилання на джерела, що були використані при написанні реферату. Посилання подаються у квадратних дужках з вказівкою номера джерела, за яким воно внесене у список використаних джерел, та сторінки (якщо подається точна цитата або числові дані), наприклад [3, с.8].

Технічні вимоги: текст має бути набраний шрифтом Times New Roman, 14 кеглем через 1,5 інтервали. Поля: верхнє – 2,0 см, нижнє – 2,0 см, лівє – 3,0 см, правє – 1,0 см. Загальний обсяг реферату-огляду – до 15 сторінок формату А4.

1.5.2. Теми рефератів-оглядів

1. Бюджет – основний фінансовий план держави.
2. Бюджет як інструмент реалізації соціально-економічних програм.
3. Бюджетний дефіцит, його причини і наслідки, методи управління.
4. Бюджетні системи США та України (порівняльна характеристика).
5. Місцевий бюджет, його значення і роль у соціально-економічному розвитку території.
6. Місцеві бюджети в умовах самоуправління регіону.
 7. Проблеми фінансового оздоровлення економіки та ліквідації бюджетного дефіциту.
 8. Проблеми формування і використання бюджетних асигнувань у медичних установах.
 9. Фінансування шкільної освіти в США та Україні.
 10. Медичне страхування як один з методів фінансування медицини.
 11. Проблеми фінансового забезпечення вищої освіти.
 12. Планування і фінансування видатків на утримання дошкільних закладів.
 13. Видатки бюджету на культурно-просвітницькі установи.
 14. Фінансування фізичної культури і спорту.
 15. Фінансування культури і мистецтва.
 16. Планування і фінансування видатків на утримання шкіл-інтернатів.
 17. Фінансування концертних організацій,
 18. Проблеми обслуговування державного боргу.
 19. Роль бюджету в фінансовому забезпеченні охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки.
 20. Проблеми фінансування поповнення державних запасів і резервів.
 21. Бюджетне фінансування житлового господарства.
 22. Фінансування міжнародної діяльності держави.
 23. Бюджетна система Японії.
 24. Бюджетна система Великобританії.
 25. Бюджетна система Франції.
 26. Бюджетна система Німеччини.

27. Вплив бюджетної політики на інфляційний процес.
28. Проблеми зовнішнього державного боргу країн з перехідною економікою.
29. Роль бюджету держави в збалансованому розвитку національної економіки.
30. Державний кредит та його роль у формуванні фінансових ресурсів держави.
31. Бюджетна політика у галузі державних доходів.
32. Бюджетна політика у галузі державних видатків.
33. Бюджетні права органів державної влади і самоврядування.
34. Планування і фінансування видатків бюджету на національну оборону.
35. Фінансування органів митної служби.
36. Видатки бюджету на утримання органів внутрішніх справ та внутрішніх військ.
37. Фінансування органів прокуратури і суду.
38. Проблеми фінансування соціального захисту.

1.6. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі екзамену.

1.6.1. Питання для підсумкового контролю

1. Зміст і призначення бюджету держави
2. Бюджет як економічна категорія
3. Роль державного бюджету в соціально-економічному розвитку держави
4. Склад і структура дохідної і видаткової частин бюджету
5. Бюджетний процес та його складові
6. Поняття бюджетної класифікації
7. Бюджетне планування
8. Програмно-цільовий метод бюджетного планування
9. Бюджетний дефіцит як показник стану бюджету
10. Причини виникнення та види бюджетного дефіциту
11. Поняття “фінансування бюджетного дефіциту” та його джерела
12. Становлення та розвиток бюджетної системи України
13. Склад та структура бюджетної системи
14. Принципи побудови бюджетної системи
15. Державний бюджет України та його призначення
16. Склад і призначення місцевих бюджетів
17. Зміст міжбюджетних відносин та особливості їх організації
18. Система фінансового вирівнювання: її необхідність та об’єктивні критерії побудови.
19. Бюджетне регулювання: цілі та методи
20. Сутність та види бюджетних трансфертів
21. Сутність та характеристика доходів бюджету
22. Склад і структура доходів Державного бюджету України
23. Характеристика доходів місцевих бюджетів
24. Сутність і класифікація видатків бюджетів
25. Бюджетна класифікація видатків
26. Зміст, принципи, форми та методи бюджетного фінансування
27. Сутність та характеристика видатків бюджетів на економічну діяльність
28. Особливості фінансування видатків на економічну діяльність
29. Видатки бюджету на науку
30. Сутність соціального захисту в умовах ринку
31. Види і склад видатків бюджету на соціальний захист населення
32. Особливості фінансування соціальної сфери
33. Необхідність, склад, характеристика та тенденції формування видатків на оборону
34. Особливості планування та фінансування видатків на оборону
35. Видатки бюджету на правоохоронну діяльність, безпеку держави та судову владу
36. Склад видатків на управління, порядок їхнього планування та фінансування

37. Державний борг, його структура та класифікація
38. Управління державним боргом
39. Сутність та основні тенденції формування місцевого боргу
40. Державна казначейська служба: організаційна структура, завдання і функції
41. Розпорядники бюджетних коштів, їх функції та взаємодія з органами ДКС
42. Касове виконання державного бюджету за видатками
43. Організація касового виконання Державного бюджету за доходами та порядок зарахування платежів
44. Загальна характеристика рахунків, які відкриваються в органах Державної казначейської служби України.
45. Сутність бюджетних ризиків та їх характеристика.
46. Технології управління бюджетними ризиками.
47. Взаємозв'язок елементів системи бюджетного ризик-менеджменту.
48. Завдання і принципи бюджетного ризик-менеджменту.
49. Стратегічне і тактичне управління бюджетними ризиками.
50. Органи управління в сфері ризик-менеджменту державних фінансів, їх права та обов'язки. Державний фінансовий контроль.

1.6.2. Приклад екзаменаційного білету

1. Державний бюджет України та його призначення

2. Тестові завдання.

2.1. Бюджет як економічна категорія:

А) є централізованим фондом грошових коштів держави, які перебувають у постійному русі з приводу формування доходів та фінансування видатків;

Б) відображає грошові відносини між державою і юридичними та фізичними особами з приводу створення фонду грошових коштів держави та його використання на розширене відтворення, задоволення суспільних потреб, реалізацію функцій та завдань держави;

В) це документ у вигляді закону, який юридично забезпечує організацію бюджетного процесу і функціонування бюджетної системи;

Г) є центральною ланкою фінансової системи держави.

...

2.20. Основною формою внутрішнього державного кредиту, яка характеризується тим, що тимчасово вільні кошти населення, підприємств і організацій залучаються на фінансування суспільних потреб через випуск і реалізацію облігацій, казначейських зобов'язань та інших видів державних цінних паперів є:

А) державні позики;

Б) казначейські позики;

В) ощадна справа;

Г) міжурядові позики.

3. Задача.

Визначити у відсотках виконання державного бюджету по роках. Зробити висновки.

Роки	Доходи			Видатки		
	затверджено тис. грн.	виконано тис. грн.	% виконання	затверджено тис. грн.	виконано тис. грн.	% виконання
2017	351.164.635,3	341.181.430,2		419.843.834,9	402.871.834,7	
2018	377.821.587,5	357.521.600,5		441.587.118,6	421.542.110,6	
2019	516.980.130,3	510.540.130,1		581.760.845,2	581.760.845,2	

2. Схема нарахування балів

2.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

2.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова.

З навчальної дисципліни «Бюджетна система» передбачено проведення 18 лекційних занять за денною формою навчання.

Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів:

Розподіл балів для лекцій з навчальної дисципліни «Бюджетна система»

№ з/п	Форма навчання	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій																	
			1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.
1.	Денна	18	0,5	1,0	1,5	2,0	3,0	3,0	4,0	4,5	5,0	5,5	6,0	6,5	7,0	8,0	8,5	9,0	9,5	10

2.3. З навчальної дисципліни «Бюджетна система» передбачено проведення 18 семінарських занять за денною формою навчання.

За результатами семінарського (практичного, лабораторного) заняття кожному студенту до відповідного документа обліку успішності виставляється кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5, яку він отримав протягом заняття.

Критерії поточного оцінювання знань студентів наведені у Положенні про організацію освітнього процесу у ХУУП імені Леоніда Юзькова, затверджене рішенням вченої ради від 05.07.2016 р., протокол №16, введене в дію наказом від 08.07.2016 р. № 359 / 16 (в редакції рішення вченої ради від 28.08.2020 р., протокол №1, введене в дію наказом від 28.08.2020 р. № 312/20).

2.4. Перерозподіл кількості балів в межах максимально можливої кількості балів за самостійну роботу студентів та виконання індивідуальних завдань, наведено в наступній таблиці:

№ з/п	13 тем	Номер теми													Усього балів	
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.		
1.	Максимальна кількість балів за самостійну роботу	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1	1	1	2	1	14
2.	Максимальна кількість балів за індивідуальне завдання	6													6	
	Усього балів														20	

2.5. За семестровий контроль, що проводиться у формі екзамену з навчальної дисципліни «Бюджетна система», студент денної форми навчання може максимально одержати 30 балів.

Перерозподіл балів в межах максимально можливого одержання їх кількості за надані студентами відповіді відповідно на питання та тестові завдання, наведено в таблиці.

Розподіл балів для семестрового контролю

№ з/п	Алгоритм нарахування балів	Номер питань залікового білета / кількість балів			Разом балів
		1	2	3	
1.	Максимальна кількість балів за відповідь на питання екзаменаційного білета	5,0	-	-	5,0
2.	Максимальна кількість балів за тестові завдання	-	20,0	-	20,0
3.	Максимальна кількість балів за розв'язану задачу	-	-	5,0	5,0
	Усього балів	5,0	20,0	5,0	30,0

3. Рекомендовані джерела

Тема 1

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996р. – К.: Офіційне видавництво Верховної Ради України, 1996. – 115 с
2. Бюджетний кодекс України: Кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, № 50-51, ст.572
3. Бюджетна система : підруч. / за ред. С. І. Юрія, В. Г. Дем'янишина, О. П. Кириленко. – Тернопіль : ТНЕУ, 2013. – 624 с.
4. Бюджетна система: тенденції розвитку / [В.М. Мазярчук та ін.]; під ред. В.М. Мазярчука. – Київ: «ФОП Лопатіна О.О.», 2019. 384 с.
5. Бюджетна система : підруч. / за наук. ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. — К. : Центр учбов. літератури ; Тернопіль : Екон. думка, 2012. — 871 с.

Тема 2

1. Бюджетний кодекс України: Кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, № 50-51, ст.572.
2. Бюджет і бюджетний процес на рівні місцевого самоврядування в Україні : навч. посіб. / Ін-т політ. освіти, Фонд К. Аденауера ; [над вид. працювали: І. Лопушинський та ін.]. - К. : ПО, 2011. - 160 с.
3. Бюджетна система: тенденції розвитку / [В.М. Мазярчук та ін.]; під ред. В.М. Мазярчука. – Київ: «ФОП Лопатіна О.О.», 2019. 384 с.
4. Бюджет України : монографія : у 2 кн. Бюджет – головна ланка фінансів держави / А. О. Єпіфанов, І. І. Д'яконова, І. В. Сало. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2010. – 201 с.
5. Бюджетна система : підручник / ред.: В. М. Федосов, І. С. Юрій. – К. : ЦУЛ; Тернопіль: Економічна думка, 2012. – 871 с.
6. Варналий З.С. Бюджетний процес в Україні: стан та проблеми інституційного забезпечення: [монографія] / З.С. Варналий, Т.В. Бугай, С. В. Онищенко. - Полтава: ПолтНТУ, 2014. – 271 с.
7. Кириленко О.П. Місцеві бюджети України (історія, теорія, практика): Монографія. – К: НІОС, 2000. – 384 с.Сазонець, І.Л. Управління місцевими фінансами: навч.посіб. / І.Л. Сазонець, Т. В. Гринько, Г. Ю. Придатко.- К. : Центр навчальної літератури, 2006. - 264 с.
8. Мунько А. Ю. Регіональні фонди розвитку як складова системи управління місцевими фінансами в умовах децентралізації влади / А. Мунько // Державне управління та місцеве самоврядування. - 2016. - Вип. 1. - С. 150-156.
9. Наконечна Ю.Л. Відкритість та прозорість державного та місцевих бюджетів в Україні / Ю.Л. Наконечна, Л.М. Демиденко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. 2016. № 10. С. 20–27.
10. Планування та управління фінансовими ресурсами територіальної громади/О.Кириленко, Б.Малиняк, В.Письменний, В.Русін/ Асоціація міст України – К., ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІЕН ЕЙ», 2015. – 396 с.
11. Фещенко Л. В. Бюджетна система України, навчальний посібник / Л. В. Фещенко, П. В. Проноза, Н. В. Кузьминчук // Київ, “Кондор”, 2008.

Тема 3

1. Бюджетний кодекс України: Кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, № 50-51, ст.572
2. Бобровська О. Ю. Фінансово-економічне забезпечення територій в умовах децентралізації / О. Ю. Бобровська, А. Ю.Мунько // Аспекти публічного управління. - 2015. - № 4. - С. 84-92.
3. Волохова І.С. Місцеві фінанси та перспективи поглиблення фінансової децентралізації в Україні [Монографія] / І.С. Волохова. – Одеса: Атлант, 2014. – 462 с.
4. Диверсифікація доходів місцевих бюджетів: Монографія / [Луніна І.О., Кириленко О.П., Лучка А.В. та ін.]; за ред. д-ра екон. наук І.О.Луніної; НАН України; Ін-т екон. та прогнозув. – К., 2010. – 320 с.

5. Місцеві фінанси: навч. посіб. / Л. Т. Гораль [та ін.] ; Івано-Франків.нац. техн. ун-т нафти і газу. - Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2015. - 255 с.
6. Місцеві фінанси. Підручник / За ред. Кириленко О.П. - 2-ге. видання. - 2015. - 460 с.

Тема 4

1. Бюджетна система : підручник / ред.: В. М. Федосов, І. С. Юрій. – К. : ЦУЛ; Тернопіль: Економічна думка, 2012. – 871 с.
2. Бюджетна система: тенденції розвитку / [В.М. Мазярчук та ін.]; під ред. В.М. Мазярчука. – Київ: «ФОРМ ЛОПАТІНА О.О.», 2019. 384 с.
3. Грановська І.В. Соціальні стандарти та фінансові нормативи бюджетної забезпеченості / І.В. Грановська // Науковий збірник «Наукові праці НДФІ». – 2013. – Випуск 3 (64). – С.60-68.
4. Місцеві фінанси. Підручник / За ред. Кириленко О.П. - 2-ге. видання. - 2015. - 460 с.
5. Планування та управління фінансовими ресурсами територіальної громади/О.Кириленко, Б.Малиняк, В.Письменний, В.Русін/ Асоціація міст України – К., ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІЕН ЕЙ», 2015. – 396 с.
6. Сучасна бюджетна система: правила та процедури: Навчальний посібник / [За заг. ред. В. В. Зубенка]; ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-П) впровадження». – К., 2017. – 184 с.

Тема 5

1. Бюджетна система : підручник / ред.: В. М. Федосов, І. С. Юрій. – К. : ЦУЛ; Тернопіль: Економічна думка, 2012. – 871 с.
2. Дем'янчук О. І. Місцеві фінанси: навч. посіб. / О. І. Дем'янчук ; Нац. ун-т "Остроз. акад.". - Остроз : Нац. ун-т "Остроз. акад.", 2013. - 337 с.
3. Кириленко О.П. Досягнення стратегічних орієнтирів удосконалення міжбюджетних відносин в Україні / О.П. Кириленко// Фінанси України. – 2013. – С.19-28.
4. Кириленко О.П. Місцеві бюджети України (історія, теорія, практика): Монографія. – К: НІОС, 2000. – 384 с.
5. Мироненко М.Ю. Міжбюджетні трансферти, як інструмент збалансування соціально-економічного розвитку регіону / М. Ю. Мироненко // Актуальні проблеми державного управління: зб. наук. пр. ОРІДУ / Голов. ред. М.М. Іжа. — Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2012. — Вип. 4 (52). — С. 114—117.
6. Місцеві фінанси. Підручник / За ред. Кириленко О.П. - 2-ге. видання. - 2015. - 460 с.
7. Регулювання міжбюджетних відносин: Україна і європейський досвід: Монографія / За заг. ред. В.Г. Бодрова. – К.: Вид-во НАДУ, 2006. – 296 с.
8. Степанова В. О. Міжбюджетні трансферти в Україні: теорія та практика / В. О. Степанова // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2013. - № 3 (23). – С. 120-124.
9. Чеберяко О. В. Міжбюджетні трансферти в умовах бюджетного унітаризму України: монографія / О. В. Чеберяко. – К.: Світогляд, 2004. – С. 48.

Тема 6, 7

1. Алексєєв В. М. Основи місцевого самоврядування в Україні: наук. – практ. посібн. / В.М. Алексєєв, А.В. Андрушко, Д.А. Арзянцева та ін. // Хмельницький: Поліграфіст. – 2008. – 729 с.
2. Бюджетний кодекс України: Кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, № 50-51, ст.572
3. Бюджет України : монографія : у 2 кн. Бюджет – головна ланка фінансів держави / А. О. Єпіфанов, І. І. Д'яконова, І. В. Сало. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2010. – 201 с.
4. Дем'янчук О. І. Місцеві фінанси: навч. посіб. / О. І. Дем'янчук ; Нац. ун-т "Остроз. акад.". - Остроз : Нац. ун-т "Остроз. акад.", 2013. - 337 с.
5. Канєва Т.В. Проблеми Формування бюджетних надходжень / Т. В. Канєва, А. К. Думікян. // Економічний вісник університету. 2016. № 31. С. 241–244.
6. Кириленко О.П. Місцеві бюджети України (історія, теорія, практика): Монографія. – К: НІОС, 2000. – 384 с.
7. Малишко В.В. Аналіз доходів державного бюджету України / В. В. Малишко. // Економічний вісник університету. 2016. № 28. С. 208–212.

8. Місцеві фінанси: навч. посіб. / Л. Т. Гораль [та ін.] ; Івано-Франків.нац. техн. ун-т нафти і газу. - Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2015. - 255 с.
9. Саленко О. Ф. Ризики формування доходів місцевих бюджетів та шляхи їх мінімізації / О. Ф. Саленко, В. І. Глухова, А. А. Пономаренко // Сталий розвиток економіки . - 2014. - № 1. - С. 220-227.
10. Синчак В. П. Затвердження ставок оподаткування місцевими радами: пріоритети та прогалини / В. П. Синчак // Становлення та розвиток місцевого самоврядування в Україні: Зб. тез Всеукр. заочн. наук.-практ. конф. (м.Хмельницький, 7 грудня 2012 року). Хмельницький, Хмельницький університет управління та права, 2012. – С. 187-189.

Тема 8

1. Алексєєв В. М. Основи місцевого самоврядування в Україні: нуков. – практ. посібн. / В.М. Алексєєв, А.В. Андрушко, Д.А. Арзянцева та ін. // Хмельницький: Поліграфіст. – 2008. – 729 с.
2. Бюджет України : монографія : у 2 кн. Бюджет – головна ланка фінансів держави / А. О. Єпіфанов, І. І. Д’яконова, І. В. Сало. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2010. – 201 с.
3. Бюджетна система : підручник / ред.: В. М. Федосов, І. С. Юрій. – К. : ЦУЛ; Тернопіль: Економічна думка, 2012. – 871 с.
4. Бюджетна система: навчальний посібник / Піхоцька О. М., Фурдичко Л. Є., Синютка Н.Г. – Львів: ТНЕУ, 2019. – 328 с.
5. Жулінська К. М. Моделювання впливу видатків місцевих бюджетів на сталий розвиток регіону / К. М. Жулінська, О. С. Квачан // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України . - 2014. - Вип. 38. - С. 144-164.
6. Мунько А. Ю. Регіональні фонди розвитку як складова системи управління місцевими фінансами в умовах децентралізації влади / А. Мунько // Державне управління та місцеве самоврядування. - 2016. - Вип. 1. - С. 150-156.
7. Сазонець, І.Л. Управління місцевими фінансами: навч.посіб. / І.Л. Сазонець, Т. В. Гринько, Г. Ю. Придатко.- К. : Центр навчальної літератури, 2006. - 264 с.
8. Харченко С.І. Повноваження органів Казначейства України з контролю дотримання бюджетного законодавства – запобіжник бюджетних правопорушень / С. І. Харченко // Фінанси України. – 2013. - №6. – С.7-17.

Тема 9, 10, 11

1. Бюджетна система: тенденції розвитку / [В.М. Мазярчук та ін.]; під ред. В.М. Мазярчука. – Київ: «ФОП Лопатіна О.О.», 2019. 384 с.
2. Бондарук Т.Г. Місцеві фінанси: навч. посіб. / Т.Г. Бондарук; Нац. акад. статистики, обліку та аудиту. - К. : Інформ.-аналіт. агентство, 2013. - 531 с.
3. Коляда Т.А. Вплив бюджетних видатків на темпи соціально-економічного розвитку України. Економіка і суспільство. 2017. № 9. С. 997–1004. URL : http://www.economyandsociety.in.ua/journal/9_ukr/172.pdf
4. Місцеві фінанси: навч. посіб. / Л. Т. Гораль [та ін.] ; Івано-Франків.нац. техн. ун-т нафти і газу. - Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2015. - 255 с.
5. Місцеві фінанси. Підручник / За ред. Кириленко О.П. - 2-ге видання. - 2015. - 460 с.
6. Полисюк С. Асоціація ОСББ замість ЖЕКу. Як зробити її ефективною?» / С. Полисюк // Місцеве самоврядування та регіональний розвиток в Україні. – 2013. - №3. – С.21-22.
7. Посібник з підготовки проектних пропозицій: Залучення фінансування для підприємств сфери житлово-комунального господарства / Німецьке товариство міжнародного співробітництва. – 2012. – 67 с.
8. Планування та управління фінансовими ресурсами територіальної громади/О.Кириленко, Б.Малиняк, В.Письменний, В.Русін/ Асоціація міст України – К., ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2015. – 396 с.
9. Федосов, В. М. Сутність і проблематика бюджетування: українські реалії / В. М. Федосов, Т. С. Бабич // Фінанси України. - 2008. - N 1. - С. 3-23.
10. Чугунов І. Я. Розвиток програмно-цільового методу планування бюджету / І. Я. Чугунов, І. В. Запатріна // Фінанси України. – 2008. - № 5. – С. 3–14.

Тема 12

1. Борисюк О. Шляхи оптимізації державного боргу в сучасних умовах / О. Борисюк // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка». – 2015. – Вип. 1. – С. 39–43.
2. Бюджетна система: тенденції розвитку / [В.М. Мазярчук та ін.]; під ред. В.М. Мазярчука. – Київ: «ФОРМ Лопатіна О.О.», 2019. 384 с.
3. Вахненко Т.П. Державний борг України та його економічні наслідки / Т.П. Вахненко. – К. : Альтерпрес, 2000. – 152 с.
4. Місцеві фінанси: навч. посіб. / Л. Т. Гораль [та ін.] ; Івано-Франків.нац. техн. ун-т нафти і газу. - Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2015. - 255 с.
5. Місцеві фінанси. Підручник / За ред. Кириленко О.П. - 2-ге. видання. - 2015. - 460 с.
6. Муніципальні фінанси: навч. посіб. / [О. П. Кириленко та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. О. П. Кириленко ; Нац. агентство України з питань держ. служби, Терноп. нац. екон. ун-т. - Тернопіль : Астон, 2015. - 359 с.
7. Фасолько Т. М. Моделювання взаємозв'язку між державним боргом та економічним зростанням / Т. М. Фасолько // Актуальні проблеми економіки. — 2014. — № 5 (155). — С. 548-555.
8. Федорович І.М. Прогнозна оцінка та аналіз витрат на обслуговування державного боргу/ І.М. Федорович// Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка». – 2014. – Вип. 27. – С. 114–120.

Тема 13

1. Габа І.О. Казначейське обслуговування місцевих бюджетів: переваги та недоліки / І. Габа // Все про бухгалтерський облік. – 2011. – №9. – С. 20-22.
2. Голинський Ю.О., Шиманська І.О. Проблеми та шляхи вдосконалення казначейського обслуговування державного та місцевих бюджетів України / Ю.О. Голинський, І.О. Шиманська // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. Випуск №12/2017. Ч. 2. – Ужгород, 2017. – С. 169–172.
3. Дейкало Л.Є. Казначейське обслуговування державного бюджету за доходами та шляхи його удосконалення [Електронний ресурс] / Л.Є. Дейкало, А.Ю. Чубак // Ефективна економіка : [електронне наукове фахове видання]. – 2014. – №1. – Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2710>.
4. Душина О. Казначейське обслуговування Державного бюджету України: реалії та шляхи вдосконалення / О. Душина // Управління розвитком. – 2012. – № 17. – С. 67-68.
5. Кублікова Т. Б., Курганська Е. І. Система казначейства: управління фінансовими ресурсами: монографія. Одеса: ОНЕУ, 2015. 323 с.
6. Кукса І.М. Удосконалення управління бюджетними ресурсами органами державного казначейства / І.М. Кукса, Н.В.Синько // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. - № 17 (171). - 2011. – С.213 – 217
7. Курганська Е. Шляхи адаптації системи казначейства до світових стандартів / Е. Курганська // Науковий вісник [Одеського національного економічного університету]. – 2016. – № 2. – С. 100–112.
8. Паскаренко Л. Застосування органами казначейства заходів впливу за порушення бюджетного законодавства / Л. Паскаренко // Казна України. – 2015. – № 6. – С. 15–19.

Тема 14

1. Булгакова С., Микитюк І. Бюджетний ризик: сутність, класифікація, фактори ризику / С. Булгакова, І. Микитюк // Вісник КНТЕУ. – 2010. – № 1. – С. 59-68.
2. Булгакова С., Микитюк І. Управління бюджетними ризиками / С. Булгакова, І. Микитюк // Вісник КНТЕУ. – 2010. – № 2. – С. 78-87.
3. Булгакова С. Фактори бюджетного ризику / С.Булгакова, І.Микитюк // Вісник Академії митної служби України / Серія : Економіка. – 2011. – № 2. – С. 132–138.

4. Балацький Є.О., Шпіцглюз С.О. Бюджетні ризики як дестабілізатори фінансової безпеки обласного бюджету / Є.О. Балацький, С.О. Шпіцглюз // Фінансовий простір. – 2015. – № 2(18).
5. Бондарук О.С. Бюджетні ризики та їх вплив на фінансову безпеку / О.С. Бондарчук // Міжнародні відносини / Серія : Економічні науки. – К., 2016. – № 9.
6. Карагозлю Ю. Концептуальна модель ризикоорієнтованого управління місцевими бюджетами / Ю.Карагозлю // Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – Вип. 23.13. – С. 247–251.
7. Новіков В.М. Бюджетний ризик: зміст та регулювання у соціальній інфраструктурі / В.М. Новіков // Демографія та соціальна економіка. – 2018. – № 1. – С. 73–86.
8. Шулюк Б.С. Бюджетні ризики у фінансовій діяльності держави / Б.С. Шулюк // Вісник Одеського нац. ун-ту / Серія : Економіка. – 2017. – Т. 22, Вип. 3. – С. 170–174.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://www.rada.gov.ua> -Веб-портал Верховної Ради України
- <http://www.president.gov.ua> -Веб-портал Адміністрації Президента України
2. <http://www.kmu.gov.ua> -Веб-портал Кабінету Міністрів України
3. <http://mon.gov.ua> -Веб-сайт Міністерства освіти і науки України
4. <http://www.auc.org.ua> - Веб-сайт Асоціації міст України
7. <http://nbuv.gov.ua/> -Веб-сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського
8. <http://gntb.gov.ua/ua/> -Веб-сайт державної науково-технічної бібліотеки України
9. <http://www.ounb.km.ua/> -Веб-сайт Хмельницької обласної універсальної наукової бібліотеки
10. <http://www.adm.km.ua/> -Веб-сайт Хмельницької обласної державної адміністрації
11. <http://km-oblrada.gov.ua/> -Веб-сайт Хмельницької обласної ради
12. <http://www.khmelnysky.com/> -Веб-сайт Хмельницької міської ради
13. <http://www.univer.km.ua/> -Веб-сайт Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова
14. <http://www.khnu.km.ua> -Веб-сайт Хмельницького національного університету

Розробники навчально-методичних матеріалів:

Викладачі дисципліни – доцент кафедри менеджменту, фінансів, банківської справи та страхування, кандидат економічних наук

_____ Яна БУЧКОВСЬКА

доцент кафедри менеджменту, фінансів, банківської справи та страхування, кандидат економічних наук, доцент

_____ Галина БУЛАТ

28 вересня 2020 року

Схвалено кафедрою менеджменту, фінансів, банківської справи та страхування

29 вересня 2020 року, протокол № 2.

Завідувач кафедри _____ Віктор СИНЧАК

29 вересня 2020 року

Декан факультету управління та економіки _____ Тетяна ТЕРЕЩЕНКО

21 жовтня 2020 року

Погоджено методичною радою університету 22 жовтня 2020 року, протокол №2.

Голова методичної ради _____ Ірина КОВТУН

22 жовтня 2020 року

Обліковий обсяг – 3,32 ум.др.арк.